

Միջազգային գիտական հանրությունը շնորհավորում է ՀՀ ԳԱԱ 70-ամյա հոբելյանը

Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի հիմնադրման 70-ամյա հոբելյանը նշվեց շուքով: Տոնակատարության մասնակիցների թվում էին և իրենց շնորհավորանքներն էին բերել Եվրոպական ակադեմիական միության, Ռուսաստանի Դաշնության, Ուկրաինայի, Վրաստանի, Լատվիայի, Լիտվայի, Էստոնիայի, Հոլանդիայի, Մոլդովայի, Տաջիկստանի, Ռումինիայի, Բելառուսի գիտությունների ակադեմիաների պատվիրակությունները:

Հոբելյանի օրերին ՀՀ ԳԱԱ նախագահ, ակադեմիկոս Ռադիկ Մարտիրոսյանի անունով արտերկրների գիտական կենտրոններից ստացվեցին բազմաթիվ շնորհավորանքներ, որոնց մի մասը այսօր կներկայացնենք ընթերցողի ուշադրությանը: Այդ ուղերձներում հատկանշականը ոչ միայն ջերմ, անկեղծ մաղթանքներն էին, այլև, որ շատ կարևոր է՝ Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի համբավի, միջազգային ճանաչման արձանագրումն ու փաստումը:

Եվ, որպեսզի մեր ասածը մերկապարանոց չինչի, ընթերցող, կարդացեք ողջույնի հեռագրերը և լցվեք արժանապատիվ հպարտությամբ՝ մեր ակադեմիայի, նրա վաստակած փառքի համար:

ՄՈՍԿՎԱՅԻՑ

Մեծարգո Ռադիկ Մարտիրոսովիչ

Ամբողջ հոգով շնորհավորում եմ Ձեզ և Հայաստանի Հանրապետության ԳԱԱ ողջ կոլեկտիվին՝ հրաշալի հոբելյանի առթիվ:

70 տարիների ընթացքում Ձեր ակադեմիան անցել է կայացման դժվարին ուղի և դարձել աստղաֆիզիկայի, ճշգրիտ և բնական գիտությունների բնագավառներում աշխարհի առաջատար գիտական դպրոցներից մեկը: Մենք հիշում ենք ակադեմիայի հիմնադիրների անունները՝ Հայաստանի մեծ գավակներ, ակադեմիկոսներ Յ. Ա. Օրբելուն և Վ. Հ. Համբարձումյանին: Ձեր շատ ակամավոր հայրենակիցներ աշխատում են Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի կազմում:

Ես շնորհակալությամբ եմ հիշում սերտ և արդյունավետ համագործակցությունը Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի հետ: Կովկասյան տարածաշրջանում հանքահումքային բազայի, հանրապետությունում սեյսմիկ դիտարկումների ցանցի ստեղծման և, վերջապես, 1988 թվականի ավերիչ երկրաշարժի հետևանքների վերացման գործում: Ուրախությամբ եմ տեղեկանում ներկայումս ՀՀ ԳԱԱ զարգացման հաջողությունների մասին: Ձեր ակադեմիան ԱՊՀ երկրների ակադեմիաների առաջատարներից է, որի դերը համաշխարհային գիտության զարգացման գործում դժվար է գերազանահատել:

Շնորհակալությամբ եմ Ձեզ հոբելյանական հանդիսություններին մասնակցելու հրավերի համար, սակայն, ամիսսում եմ, որ չեմ կարող ներկա լինել:

Ձեզ և Հայաստանի բոլոր գիտնականներին մաղթում եմ նոր ուշագրավ հայտնագործություններ և մեծ հաջողություններ՝ կյանքում և աշխատանքում:

Անկեղծորեն Ձեր՝ Ն. Պ. ԼԱՎՅՈՐՈՎ

Ռուսաստանի Դաշնության գիտությունների ակադեմիայի
նախագահության անդամ, ՌԳԱ ԱՊՀ երկրների հետ
համագործակցության Կոորդինացնող խորհրդի նախագահ

ՄՈՍԿՎԱՅԻՑ

Մեծարգո Ռադիկ Մարտիրոսի

Թույլ տվեք Համալսարանների եվրասիական ասոցիացիայի, Մոսկվայի Մ. Վ. Լոմոնոսովի անվան համալսարանի կոլեկտիվի և անձամբ իմ կողմից սրտանց շնորհավորել Ձեզ և հանձնի Ձեզ՝ Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի ողջ կոլեկտիվին 70-ամյա հոբելյանի առթիվ:

Դժվար է գերազանահատել Հայաստանի ազգային ակադեմիայի դերը, որը նշանակալի ավանդ է ունեցել երկրի զարգացման, տաղանդավոր գիտնականների բազում սերունդներ դաստիարակելու գործում: Ակադեմիան ոչ միայն զարգացրել է գիտությունը տարածաշրջանում, այլև ամրապնդել է գիտական և մշակութային կապերը ինչպես նախկին միութենական հանրապետությունների, այլև մեր ժամանակների պետությունների միջև՝ խոր հետք թողնելով պատմության էջերում: Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիան այսօր էլ ծառայում է աշխարհում մշակութային և առաջընթացի տարածման մեծ գործին:

Բարձր գնահատելով ակադեմիական համագործակցության և գիտական կապերի ընդլայնման գործընթացը, համոզված եմ, որ տարբեր ոլորտներում ռուս և հայ գիտնականների հետագա համատեղ հետազոտությունների զարգացումը կարևոր ոլորտ է դառնալու մեր երկրների համագործակցության կարևոր գործում:

Հավատացնում եմ Ձեզ, որ մոսկովյան համալսարանը միշտ պատրաստ է իր նշանակալի ավանդ ունենալ մեր ընդհանուր նպատակների իրականացման՝ կրթության և գիտության առաջընթացի գործում, և հուսով եմ, որ մեր ակտիվ և արդյունավետ համագործակցությունը պետք է միշտ ծառայի բազմադարյան ավանդույթների, Ռուսաստանի և Հայաստանի ժողովուրդների բարեկամական կապերի ամրապնդմանը:

Այս նշանակալի օրը, թանկագին Ռադիկ Մարտիրոսի, կուզենայի մաղթել Ձեզ նոր հաջողություններ՝ ի փառս հիմնարար գիտելիքների ծաղկման իդեալների, իսկ Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի կոլեկտիվին՝ նոր նվաճումներ հանուն Հայաստանի Հանրապետության գիտության և կրթության:

Խորին հարգանքով՝ անկեղծորեն Ձեր՝ Վ. Ա. ՍԱԴՈՎՆԻՉԻՑ

Մոսկվայի Մ. Վ. Լոմոնոսովի անվան պետական համալսարանի
ռեկտոր, ՌԳԱ ակադեմիկոս

ՄՈՍԿՎԱՅԻՑ

Մեծարգո Ռադիկ Մարտիրոսի

Ռուսաստանյան բանկերի ասոցիացիայի և անձամբ իմ կողմից շնորհավորում եմ Ձեզ և Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի բոլոր անդամներին հոբելյանի առթիվ:

Ակադեմիայի հիմնադրման 70-ամյակը կարևոր իրադարձություն է Հայաստանի պատմության և գիտնականների կյանքում:

Ձեր և Ձեր գործընկերների ակտիվ և արդյունավետ գործունեության շնորհիվ Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիան դարձավ երկրի կարևորագույն կենտրոններից մեկը և արժանի ճանաչում ստացավ միջազգային գիտական հանրության կողմից: Դրա ապացույցն են նաև Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի լայն գիտական կապերը Ռուսաստանի, ԱՄՆ-ի, Գերմանիայի, Ֆրանսիա-

յի, Նիդեռլանդների, Իսրայելի, Իրանի, Մեքսիկայի և ուրիշ երկրների գիտական կենտրոնների հետ:

Ռուսաստանյան բանկերի ասոցիացիան բարձր է գնահատում մեր համագործակցությունը և վստահ է, որ այն պետք է ավելի զարգանա՝ ի շահ Հայաստանի և Ռուսաստանի տնտեսական վերելիքի՝ փորձի փոխանակման և ընդհանուր խնդիրների բնարկման ու դրանց լուծման գիտական ուղիների փնտրտուքի միջոցով:

Այս նշանակալի օրը ուզում եմ Ձեզ և Ձեր բոլոր գործընկերներին մաղթել առողջություն, բարեկեցություն և գիտական նոր սխրանքներ:

Հարգանքներով՝ Գ. Ա. ԹՈՍՏՈՒՆՅԱՆ

Ռուսաստանյան բանկերի ասոցիացիայի պրեզիդենտ,
ՌԳԱ թղթակից անդամ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒՆԸ ՇՆՈՐՀԱՎՈՐՈՒՄ Է

ՄՈՍԿՎԱՅԻՑ

Մեծարգո Ռադիկ Մարտիրոսի

Շնորհակալություն Ձեզ՝ Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի հիմնադրման 70-ամյակին նվիրված հոբելյանական հանդիսություններին մասնակցելու հրավերի համար: Այդ տոնը լայնորեն նշվում է ոչ միայն Հայաստանում, այլև Ռուսաստանում և աշխարհի ուրիշ գիտական տերություններում:

Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի անունից շնորհավորում եմ Ձեզ Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի հրաշալի հոբելյանի առթիվ, ակադեմիայի, որ ծանրակշիռ ավանդ ունի համաշխարհային գիտության զարգացման գործում:

Այս տոնական օրերին ես բավականությամբ եմ հիշում մեր գիտական կապերը, երկար տարիների բարեկամությունը և մեր ու ձեր ակադեմիական ինստիտուտների և գիտնականների արդյունավետ համագործակցությունը հիմնարար և կիրառական գիտությունների ոլորտում:

Բավական է հիշել մեր հաջողությունները Մոսկվայի ռադիոտեխնիկայի և էլեկտրոնիկայի և Աշտարակի ռադիոտեխնիկայի և էլեկտրոնիկայի ինստիտուտների համագործակցության արդյունքում:

Սրտանց մաղթում եմ Ձեզ և ակադեմիայի գիտնականներին երկար տարիների կյանք և գիտական ակնառու հայտնագործություններ՝ ի բարօրություն մեր երկրների և ժողովուրդների:

Յու. Վ. ԳՈՒԼՅԱՆԿ

ՌԳԱ նախագահության անդամ, ՌԳԱ Վ. Ա. Կոտեչնիկովի անվան ռադիոտեխնիկայի և էլեկտրոնիկայի ինստիտուտի տնօրեն, ՌԳԱ ակադեմիկոս

ԻՏԱԼԻԱՅԻՑ

Հարգելի ակադեմիկոս Մարտիրոսյան

Թույլ տվեք նախ շնորհակալություն հայտնել Ձեզ ջերմ հրավերի համար՝ ներկա գտնվելու Երևանում անցկացվող ՀՀ ԳԱԱ 70-ամյակին նվիրված հանդիսություններին: Ցավոք, անհնար էր իմ ներկայությունը, բայց ես շնորհակալ եմ Ձեզ այս հրավերի համար, որը շատ պատվաբեր է: Ես խնդրել եմ պրոֆեսոր Հայկ Հարությունյանին և պրոֆեսոր Ֆելիքս Ահարոնյանին ներկայացնել իմ անձը և ICRANet-ը այդ տոնական միջոցառումներին փոխանցել իմ ամենաջերմ ողջույններն ու ցանկությունները Ակադեմիայի հետագա բարգավաճմանը՝ Ձեր հմուտ նախագահության ներքո:

Ս.թ. հոկտեմբերի 14-15-ը ես հրատապ հանդիպում ունեի Բրազիլիայում՝ ICRANet-ի և Բրազիլիայի կառավարության միջև պայմանագրի կնքման առիթով: Այդ պայմանագրում կներառվի նաև Հայաստանը: Այդ պատճառով ես հնարավորություն ունեմ Երևան ժամանել ավելի ուշ:

*Անկեղծ Ձեր՝ Ռեմո ՌՈՒՖՖԻՆԻ
ICRANet-ի տնօրեն*

ԻՏԱԼԻԱՅԻՑ (ՎԵՆԵՏԻԿ)

Նախ և առաջ կը փափաքեմ ի սրտե խորին շնորհակալությունս յայտնել Ձեզ այն բացառիկ պատուին համար՝ որով ցանկացիք որ ստորագրեալս լինէր, մեր յարգամեծար և լուսավառ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի եօթանասնամեակի տօնախմբութեան պաշտօնական ու պետական հանդեսին, այն որ ուղղէր մասնակցող պատուական հանրութեան, ի դիմաց Ակադեմիայի սփռնաբաժնի և արտասահմանեան անդամներուն, սրտի խօսքը՝ ողջոյնի և տասնամեակներու վիթխարի վաստակին գնահատանքի ու մեծարանքի: Ձեր այս հրաւերը, արդէն զայն ընդունելու պահուն իսկ, նկատեցի մեծագոյն պատիւ համեստ անձիս, միանգամայն՝ հոգեկան խոր հրճուանքի առիթ:

Արդէն մեծ պատիւ էր ինձ համար նշուիլ Ձեր կողմէ որպէս անդամ՝ սոյն յոբելեանի առթիւ Ակադեմիայի կազմակերպած «Հայագիտութիւնը և արդի ժամանակաշրջանի մարտահրաւերները» խորագրով Հայագիտական միջազգային երկրորդ համաժողովի ծրագրային յանձնաժողովի կազմին: Ներկայ հրաւերը սակայն նոր և լրջագոյն պատասխանատուութիւն մը կ'աւելացնէ՝ այնու որ ամբողջ տարաշխարհի մը ներկայացուցչական հանգամանքը պիտի զգենուր, եթէ կարենայի գալ, իմ սակաւամասնեայ դոյզն խօսքը:

Շատ անկեղծ պիտի ըսեմ, որ՝ երբ 1994-ի այլեւս այդ հեռաւոր տարին ստացայ ՀՀ ԳԱԱ-ի անդամակցութեան հրաւերը, զայն նկատեցի անվարան կեանքիս պատուարար մեծագոյն կոչումներէն մին և զիս գրեթէ կքած զգացի այդ կոչումին գիտական, իմացալուսատրչական բարձրաբերձ կաղնիներով անտառացած լեռնացող կատարներուն ներքեւ:

Ինչպէ՞ս կարելի էր այլապէս զգալ կամ խորհիլ, երբ այդ ընտրութիւնը քեզ դասակից կը կարգէ տիտաններու հոյլի մը, որպիսիներն են՝ սկսեալ անմահ հիմադիրներ Յովսէփ Օրբելիէ և Վիկտոր Համբարձումեանէ՝ այն անհամար հսկաները, որոնցմէ արտօնեցէք որ յիշեմ զոնէ միայն մի քանին, որոնք ուսումնամասնագիտական և յատկապէս հայագիտական ասպարէզիս բերմամբ, ինձ համար իդէալական աշխարհ մը բնութագրած են՝ Մալխասեանցներ, Մանանդեաններ, Աճառեաններ, Աբեղեաններ, Ղարիբեաններ, Խաչիկեաններ, Իսահակեաններ, Դեմիրճեաններ, Սիրարփի Տէր Ներսէսեաններ, որոնց նմաններուն առանձնապէս յիշումը անժայր շղթայ մը պիտի դրուագէր:

Ահա՛ թէ ինչու անողոք ցաւ կը զգամ՝ պարտաւորուելով յայտնել Ձեզի որ, դժբախտաբար, առողջական անբարեբաստիկ իրադրութեան մը բերմամբ, պիտի չկարենամ անձամբ մասնակցիլ յիշեալ պատմական միջոցառումին: Կը յուսամ որ պիտի հասկացողութեամբ ընկալէք այս անհաճոյ պարագան և ներողամտութեամբ դիմաւորէք բոլորովին ակամայ բացակայութիւնս:

Պիտի չուզէի, սակայն, փակել այս տողերս առանց յիշելու դէպք մը, որ կեանքիս ամենէն տպաւորիչ և անմոռանալի մէկ դրուագը նշած է: Մուրատ-Ռաֆայէլեան վարժարանի տեսուչն էի, թուականն էր 1983: Օր մը, համալսարանի առաջին աշակերտուհիներէս մին զանգեց՝ խնդրելով որ կէս ժամ տրամադրեմ իր

մէկ ընկերոջը: Ի՞նչ բանի բերմամբ՝ հարցուցի: Հայաստան պիտի երթայ, ըսաւ, կ'ուզէ որոշ տեղեկութիւններ ստանալ: Հրամեցէ՛ք այս իրիկուն, պատասխանեցի, միասին կ'ընթերցեք և կը խօսինք: Երեկոյեան եկան իրենք: Քսանաճեայ, քիչ մը քաշուող նկարագրով երիտասարդ մ'էր դիմացս նստողը, որուն անունը հաւանօրէն ծանօթ ըլլայ բաւական անծերու, որ միջոցառմանը ներկայ պիտի գտնուին՝ Մասսիմո Տուրատտո, այսօր Եւրոպայի երկրորդ հնագոյն համալսարան և համաշխարհային գիտութեան ամենէն փառազարդ կաճառներէն Պատովայի համալսարանին դասախօս, Ազիագոյի աստղիտարանին աւագ գիտաշխատող և Իտալիոյ լաւագոյն աստղագետներու կարգին: Նա աւարտեւր էր Պատովայի համալսարանին աստղագիտական մասնաճիւղը գերազանց նիշերով և կրթաթոշակ ստացել էր Իտալիոյ կառավարութենէն գալու Հայաստան, կատարելագործելու համար իր գիտելիքները: Ես գրեթէ չփոթած, յուզուած, խորապէս զգացուած էի այս երեւոյթին առջեւ: Մտանք սեղանատուն: Այն ժամանակ Վարժարանը ունէր իննսունէօթը աշակերտ: Սեղանատան փոքրիկ զանգով մի պահ լռութիւն խնդրեցի և խօսքս աշակերտներուն ուղղելով ըսի. Տղա՛ք, կը տեսնէ՞ք այս երիտասարդը: Ձաւակն է ժողովուրդի մը, որ տուած է մարդկութեան՝ գիտութեան, գրականութեան, արուեստի բոլոր բնագաւառներուն մէջ մեծագոյն հանճարները՝ որակով ու քանակով, տուած է մանաւանդ Վերածնունդը, մարդկային ուղեղի այդ հրաշք երեւոյթ-դարաշրջանին՝ մարդու տարողութեան չափով՝ առաւել աստուածամերձ ստեղծագործութիւնները: Այս երիտասարդը, Մասսիմոն, աւարտած է աշխարհի ամենէն հռչակաւոր համալսարաններէն մէկը՝ Պատովայի համալսարանին աստղագիտութեան ճիւղը գերազանց նիշերով և հիմա, զարգացնելու համար իր գիտելիքները, ժամանակակից գիտութեան այս ամենէն բարդ և խրթին բնագաւառներէն մէկուն մէջ, Իտալիոյ կառավարութիւնը զինք կը դրկէ Հայաստան և ո՛չ թէ Գերմանիա կամ Ամերիկա: Հայաստան՝ այն երկիրը, որու ժողովուրդը դեռ ո՛չ իսկ եօթ տասնամեակ առաջ անէացման սեմին էր հասել և այսօր փիւնիկի նման յարուսիւն առած է մահուան մոխիրէն ու թմբիւն և ահա կը մրցի, մերթ գերազանցելով, բայց միշտ բարձրաճակատ, աշխարհի ամենէն յառաջատար երկիրներուն հետ:

Ահա՛, յարգելի և սիրելի Տիար Մախագահ, ա՛յս եղած է և է՛ ինձ համար ՀՀ գիտութիւնների ազգային ակադեմիան, իր գիտական նուաճումներով երբեք բաւարարապէս գնահատելի՝ լոյսի այս տաճարը, միտքերու ակութիւնը: Սրտի ցաւով պէտք է նշեմ որ եղաւ ժամանակ, ու բաւական մերձաւոր, երբ մարդիկ խօսեցան՝ գրեթէ բանդագուշային եզրերով՝ զայն վերացնելու կամ «բանդելու» մասին: Փա՛ռք Աստուծոյ, որ Ակադեմիան մնաց կանգուն և անվեհեր: Անշո՛ւշտ, չկայ հաստատութիւն կամ հիմնարկ՝ որ ժամանակով չունենայ մաշուածքներ, հիւծումներ: Հարցին լուծումը այն չէ սակայն՝ որ վերացուի կամ քանդուի, այլ որ վերանորոգուի, բարենորոգուի, բարեշրջուի, մէկ խօսքով գտնէ իր երիտասարդութեան, իր այդ սխրալի հասակին կենսունակութիւնը, աշխոյժն ու աւիւնը, ստեղծարարութիւնը:

Ահա՛, այս իղծերով, այս տեսլաւացքով է որ կը շնորհաւորեմ, յարգելի և սիրելի Տիար Մախագահ, մեր լուսապսակ Ակադեմիային եօթանասնամեայ աւիքը, մաղթելով և աղօթելով ի սրտէ՛ք որ այդ թիւը բազմանայ անսպառ, տասնապատկուի, ինչո՞ւ չէ՝ բազմապատկուի առանց թուասահմանի, ընկերակցելով, ուղիները հարթելով, առաջնորդելով մի՛շտ և յաւերժ հայ ժողովուրդին գիտական նուաճումները: Թող մեր Ակադեմիան դառնայ մնայուն խորհրդաւոր՝ ալեհեր Նահապետին պարմանաշունչ կոչին՝

Ծագէ՛ հայ հանճար, իմանան ազգեր, թէ՛Հայք չեն անցեր:

Կ'օգտուիմ այս հաճելի, բայց միանգամայն՝ բացակայութեանս պատճառով՝ ինձ համար շատ ցաւալի առիթէն, կրկնելու Ձեզի յարգանացս հաւաստիքը և Ակադեմիայի բոլոր սիրելի և թանկագին անդամներուն, գիտաշխատողներուն և բովանդակ աշխատաւոր կազմին՝ գործընկերային ու բարեկամական ջերմագոյն ողջոյնս, միացած լաւագոյն մաղթանքներուս:

Ձերդ՝ Յ. Լևոն ՁԵՔԻՆՍ

ԴՈՆԻ ՌՈՍՏՈՎԻՑ

ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի նախագահ, ակադեմիկոս Ռադիկ Մարտիրոսյանին

Հարգարժան Ռադիկ Մարտիրոսի,

Ռուսաստանի Դաշնության Հարավային և Հյուսիսկովկասյան Դաշնային տարածաշրջաններում Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր հյուպատոսության և անձամբ իմ անունից շնորհավորում եմ Ձեզ Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի կազմավորման 70-ամյակի առթիվ:

Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիան 1943 թվականից իր մեծ պատմական դերն ունի որպես գիտակրթական կենտրոն, որի բարձրակարգ կադրերը մշտապես իրենց տեղն են գտնում տարբեր բնագավառներում Հայաստանում և նրա սահմաններից դուրս: Ակադեմիան պետության համար բարդ տարիներին կարողացել է իր աշխատանքի շնորհիվ համաշխարհային ճանաչում ստանալ և դաստիարակել աշխարհառաջնական գիտնականներ:

Կուզենայի ողջունել և առանձնահատուկ նշել ակադեմիայի համատեղ գործունեությունը Ռուսաստանի Դաշնության հարավային գիտական կենտրոնի հետ:

Կրկին անգամ շնորհավորում եմ Ձեզ, Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի ակադեմիկոսներին, ինստիտուտների տնօրեններին, ողջ անձնակազմին, մաղթում Ձեր գործում նորանոր հաջողություններ և ամենայն բարիք:

*Հարգանքով և լավագույն ցանկություններով՝ Ա. ԳՈՍՅԱՆ
Գլխավոր հյուպատոս*

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒՆԵ ԸՆԹՀԱՎՈՐՈՒՄ Է

Մեծարգո Ռադիկ Մարտիրոսի

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության գիտության պետական կոմիտեի և իմ անունից ջերմորեն շնորհավորում եմ Ձեզ՝ Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի 70-ամյակի առթիվ:

Այս հոբելյանը հանդիսավորապես նշելը նպատակ ունի ոչ միայն իմաստավորելու Ակադեմիայի անցած ուղին, ամփոփելու նրա գիտական ծանրակշիռ նվաճումներն ու անուրանալի ներդրումը ոչ միայն Հայաստանի և համաշխարհային գիտության մեջ, այլև նախանշելու հետագա անելիքները, քննարկելու նոր գիտական գաղափարներ ու ծրագրեր:

Իր կենսագրության 70 տարիների ընթացքում Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիան հսկայական ծանապարհ է անցել: Ակադեմիայի ինստիտուտներում գիտության բոլոր կարևորագույն ուղղություններով կատարված հիմնարար և կիրառական հետազոտությունները Հայաստանի գիտությանը բերել են համաշխարհային հռչակ:

Մեծ է Ակադեմիայի վաստակը երիտասարդ մտավորականներ աճեցնելու, գիտնականների նոր սերնդի մեջ կրթության ու գիտության հանդեպ սեր ու նվիրվածություն սերմանելու շնորհակալ գործում:

Վստահ եմ, որ համատեղ ջանքերի և հետևողական աշխատանքի շնորհիվ կհաջողվի ոչ միայն պահպանել հայ գիտնականների բարձր վարկանիշը, այլև գիտությունը դարձնել Հայաստանի զարգացման կարևորագույն գործոն:

Բարձր գնահատելով Գիտությունների ազգային ակադեմիայի ավանդը Հայաստանում ոչ միայն գիտության զարգացման ասպարեզում, այլև հասարակական կյանքում, մեկ անգամ ևս շնորհավորում եմ ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի վաստակաշատ կոլեկտիվին, ցանկանում եմ անսահման եռանդ, բեղմնավոր աշխատանք, գիտական նորանոր նվաճումներ, առողջություն և բարօրություն:

Սամվել ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՀՀ ԿԳ նախարարության գիտության պետական կոմիտեի նախագահ

ԲՈՒԼՂԱՐԻԱՅԻՑ

Հարգելի ակադեմիկոս Մարտիրոսյան,

Ես հպարտ եմ ՀՀ ԳԱԱ-ի հիմնադրման 70-ամյակի տարեդարձին մասնակցելու հրավերի համար: Ցավոք սրտի ես պետք է մերժեմ իմ այցը Հայաստան, դա պայմանավորված է չնախատեսված գործերով, և ես անկեղծորեն ցավում եմ, որ չեմ կարող մասնակցել հանդիսություններին:

Բուլղարիայի ԳԱ-ի անունից ցանկանում եմ հավաստիացնել Ձեզ, որ մենք բարձր ենք գնահատում համագործակցությունը ՀՀ ԳԱԱ-ի հետ: Ես հույս ունեմ, որ մեր գիտական հարաբերությունները կհանգեցնեն հետագա զարգացման և համատեղ աշխատանքների փոխադարձ հետաքրքրության:

Ես ակնկալում եմ մեկ այլ առիթ՝ խթանելու ավելի սերտ համագործակցություն մեր երկու ակադեմիաների միջև:

Անկեղծ Ձեր՝ Ստեֆան ՎՈՂԵՆԻՉԱՐՈՎ
Բուլղարիայի ԳԱ նախագահ

ՄԵՐԲԻԱՅԻՑ

Հարգելի ակադեմիկոս Մարտիրոսյան,

Մերբիայի գիտությունների և արվեստի ակադեմիայի և իմ անունից, կուզեմ շնորհավորել ՀՀ ԳԱԱ-ի հիմնադրման 70-ամյա տարեդարձը:

Շնորհիվ ավելի վաղ ծրագրված պարտավորությունների չկարողացա ներկա լինել արարողությանը: Ցանկանում եմ փոխանցել մեր լավագույն ցանկությունները հաճելի տոնի մեծ իրադարձության կապակցությամբ: Ես համոզված եմ, որ ՀՀ ԳԱԱ-ն կշարունակի իր արդյունավետ աշխատանքը առաջիկա տարիներին:

Թույլ տվեք, հարգելի պարոն նախագահ, այս կապակցությամբ հայտնել իմ բարձր վստահությունը:

Անկեղծ Ձեր՝ Նիկոլա ՀԱՅԴԻՆ
Մերբիայի ԳԱ նախագահ

ԱՎՍՏՐԻԱՅԻՑ

Հարգելի ակադեմիկոս Մարտիրոսյան,

Ավստրիայի գիտությունների ակադեմիայի նախագահող հանձնաժողովի և իմ անունից շնորհակալություն եմ հայտնում Ձեր շնորհավորանքների և բարի մաղթանքների համար:

Ես հպարտ եմ ինձ ուղարկած ՀՀ ԳԱԱ-ի հրավերի համար, բայց, ցավոք, առաջիկա ամիսների իմ խիստ զբաղվածության պատճառով իմ այցը հնարավոր չէ:

Այնուամենայնիվ, ես ակնկալում եմ արդյունավետ համագործակցություն մեր ակադեմիաների միջև:

Անկեղծ Ձեր՝ Անտոն ՁԵՅԼԻՆԳԵՐ
Ավստրիայի ԳԱ նախագահ

ՌԵԲԵԿԱՍԱՆԻՑ

Մեծարգո Ռադիկ Մարտիրոսի

Թույլ տվեք Ուզբեկստանի Հանրապետության գիտությունների ակադեմիայի անունից ջերմորեն շնորհավորել Ձեզ և հանձնել Ձեզ Հայաստանի ազգային ակադեմիայի ողջ կոլեկտիվին փառապանծ հոբելյանի՝ Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի 70-ամյա տարելիցի առթիվ:

Ձեր գիտնականները արժանի ներդրում ունեն համաշխարհային գիտության զանազան ոլորտներում: Միջազգային ծանաչում ունեցան ակադեմիայի հեղինակավոր գիտական դպրոցների ներկայացուցիչների, աստղագետների, մաթեմատիկոսների, ֆիզիկոսների, արևելագետների, արվեստաբանների, ազգագրագետների, ինչպես նաև Մատենադարանի հին ձեռագրերը հետազոտող և պահպանող գիտնականների ակնառու նվաճումները:

Թույլ տվեք մեկ անգամ ևս սրտանց շնորհավորել Ձեզ՝ Ակադեմիայի նշանակալի հոբելյանի առիթով, շնորհակալություն հայտնել Հայաստանի ազգային ակադեմիայի 70-ամյակին նվիրված հանդիսավոր միջոցառումներին մասնակցելու հրավերի համար:

Ընդունեցեք մեր սրտագին մաղթանքները՝ հանուն ժողովրդի բարօրության գիտության անշեղ զարգացման, ինչպես նաև քաջառողջություն, երջանկություն, բարեկեցություն, ստեղծագործական նոր հաջողություններ, իսկ Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի ողջ կոլեկտիվին՝ բոլորանվեր ծաղկում:

Շ. Ի. ՍԱԼԻՍՈՎ

Ակադեմիկոս, Ուզբեկստանի Հանրապետության գիտությունների ակադեմիայի պրեզիդենտ

ՂՐՂՁՍԱՆԻՑ

Մեծարգո Ռադիկ Մարտիրոսի,

Ուզուն եմ շնորհակալություն հայտնել Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի 70-ամյակին նվիրված հանդիսություններին հրավիրելու համար: Ափսոսանքով հայտնում եմ, որ չեմ կարող անձամբ մասնակցել տոնական միջոցառումներին:

Միաժամանակ ուզում եմ հույս հայտնել, որ գիտության և կրթության ոլորտներում համագործակցությունը Ղրղզստանի Հանրապետության և Հայաստանի միջև պետք է առաջընթաց զարգացում ունենա, քանի որ այն հիմնված է մեր երկու ժողովուրդների պատմական կապերի վրա, որոնք սերտորեն միահյուսվել են և բռնել ժամանակի քննությունը:

Անկեղծորեն ցանկանում եմ Ձեզ, հարգելի Ռադիկ Մարտիրոսի, ամուր առողջություն և բարիք:

Հարգանքներով՝ Ա. ԷՐԿԵԲԱԵՎ

Ակադեմիկոս, Ղրղզստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի պրեզիդենտ

ՄՈՍԿՎԱՅԻՑ

Մեծարգո Ռադիկ Մարտիրոսյան

Ռուսաստանի կրթության ակադեմիան սրտանց շնորհավորում է Ձեր ղեկավարած Ակադեմիայի հիմնադրման 70-ամյակի առթիվ: Համոզված եմ, որ Հայաստանի Ազգային ակադեմիան այսուհետ ևս ծանրակշիռ ավանդ կունենա Հայաստանի Հանրապետության գիտության զարգացման, տարբեր երկրների գիտական կազմակերպությունների հետ միջազգային համագործակցության ամրապնդման գործում՝ պահպանելով և բազմապատկելով անցած տասնամյակներում կուտակած ձեռքբերումները:

Ակադեմիայի անդամներին, բոլոր աշխատակիցներին մաղթում եմ ստեղծագործական նոր հաջողություններ, անսպառ եռանդ, ամուր առողջություն և բարեկեցություն:

Ափսոսում եմ, որ չեմ կարող անձամբ մասնակցել հանդիսություններին:

Զ. Պ. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ռուսաստանի կրթության ակադեմիայի պրեզիդենտի պաշտոնակատար

Հարգելի ակադեմիկոս Մարտիրոսյան,

Շնորհավորում եմ ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյա հոբելյանը: Ես շնորհակալ եմ ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրմանը նվիրված հանդիսություններին մասնակցելու հրավերի համար, բայց ցավոք ես չեմ կարող մասնակցել: Ես գտնվելու եմ Շոտլանդիայում՝ բարեգործությունների համար Կարնեգի մեդալով պարգևատրմանը: Հայցում եմ Ձեր ներողամտությունը:

Ձեր՝ Վարդան ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Allea-ի փոխնախագահի այցը ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի 70-ամյակի տոնակատարություններին

Այս վերտառությամբ հոկտեմբերին տեղեկատվություն է հրապարակվել Allea-ի պաշտոնական հանդեսում

2013 թվականի հոկտեմբերի 15-16-ը երևանում ՀՀ ԳԱԱ-ն տոնում էր իր 70-ամյակը, որը Allea-ի անդամ է 2013 թ. ապրիլից:

Բարձր մակարդակի հանդիպմանը ՀՀ ԳԱԱ նախագահ Ռադիկ Մարտիրոսյանի հետ ներկա էին պրոֆեսոր Նուռնը և բազմաթիվ ակադեմիաների պատվիրակություններ: Ի թիվս այլ հարցերի քննարկվեցին Հայաստանում գիտության առաջընթացը, ռազմավարությունները խրախուսելու և երիտասարդ հետազոտողների գիտական աճի և հնարավորությունների բարձրացման հարցերը:

Հաջորդիվ, ՀՀ վարչապետ Տիգրան Սարգսյանը կատարեց ցուցահանդեսի բացման արարողությունը:

ՀՀ ԳԱԱ 70-ամյակին նվիրված հանդիսավոր միտումնաբերական և նշանակալից իրադարձությունները ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի պատմությունը ու նրա փայլուն գիտնականների և հետազոտողների դերը: Նա ներկայացրեց գիտության քաղաքականությունը՝ կարևորելով երիտասարդ հետազոտողների և գիտնականների միջազգային գիտական փոխանակումը, որը և կխթանի գիտության հետագա զարգացումը:

Հետագա միջոցառումների ընթացքում հրավիրված ակադեմիաների պատվիրակությունները ՀՀ նախագահ Մերժ Սարգսյանի հետ քննարկեցին ինչպես խթանել միջազգային համագործակցությունը՝ հատկապես գիտության և հետազոտությունների ոլորտում: Կրկին անգամ կարևորվեց երիտասարդ գիտնականների ապագան: Այս մասնակիցները պատիվ ունեցան հանդիպելու գերաշնորհ Կաթողիկոս Գարեգին II-ի հետ, ով հայ ժողովրդի հոգևոր առաջնորդն է, նրա նստավայրը էջմիածինում է:

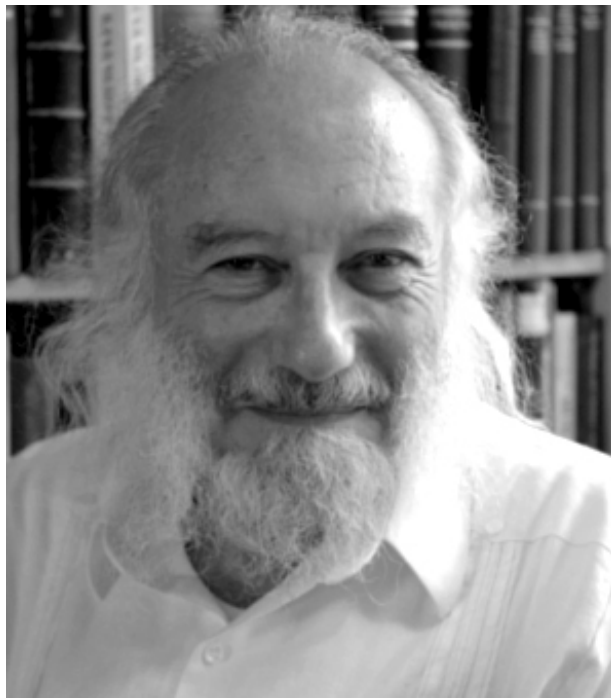
ՀՀ ԳԱՍ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

Ներկայացնում է ՀՀ ԳԱՍ
սփյուռքի բաժինը

ՀՀ ԳԱՍ արտասահմանյան ամրան, հայագետ Արմեն Կլոդ Մուրաֆյանը ծնվել 1942 թ. հուլիսի 21-ին, Փարիզի արվարձանում՝ Եղեռնից մազապուրծ ծնողների ընտանիքում: Հայրը՝ Ջարեհ Մուրաֆյանը, մկարիչ էր, ով բավական ցուցահանդեսներ է ունեցել, իսկ մայրը՝ Լուսինե Մուրաֆյանը, որը կարողացավ իր աշխատանքով մեծացնել երեք երեխաներին:

Փարիզի լիցեյում՝ երկրորդական դպրոցում, սովորելու տարիներին Մուրաֆյանը շատ էր հետաքրքրված պատմությամբ և հատկապես միջնադարյան շրջանով: Հետաքրքրվում էր նաև հունարեն և լատիներեն լեզուներով: 1950-ական թվականների վերջերին պատանի Արմենը պետք է որոշեր, թե ինչ ուղղությամբ պետք է շարունակի կրթությունը: Այդ տարիներին լատինագետ կամ հունագետ լինելով դժվար կլիներ ինչ-որ աշխատանք գտնել, և ծնողների և ուսուցիչների խորհրդով Մուրաֆյանը ընտրեց մաթեմատիկան: 1962 թ. նա ընդունվեց Փարիզի «Ecole normale supérieure»՝ բարձրագույն դպրոցը, որը ժամանակին հիմնել էր Նապոլեոն Բոնապարտը: Բավական լուրջ մրցույթ էր, պետք է ընդունվեր ընդամենը 30 երիտասարդ. նրանցից մեկը եղավ Մուրաֆյանը:

1964-68 թթ. նա արդեն Փարիզի հարավային (XI, Օր-

մելու հայության մի մասի մշակույթը. ամբողջ աշխարհից բերվել էր Կիլիկիային վերաբերող տարատեսակ նյութեր: Հանդիպմանը ներկա էր նաև Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսը: Երբ Գարեգին Բ-ը դարձավ Ամենայն Հայոց Գարեգին Առաջին կաթողիկոս, այցելեց Վատիկան և Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոսի հետ միասին որոշվեց 2001 թ.՝ Քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակի շրջանակներում, Վատիկանում կազմակերպել հայկական ցուցահանդես: Կաթողիկոսը հիշեց Մուրաֆյանի փորձառությունը այս բնագավառում: 1996 թ. Գարեգին կաթողիկոսը հրավիրում է Մուրաֆյանին Հայաստան և առաջարկում զբաղվել այդ գործով: Մուրաֆյանը առաջարկեց ցուցահանդեսում իբրև նյութ ներկայացնել Իտալիայի և Հայաստանի կապերը: 1999 թ. Վատիկանում՝ Սիքսթինյան սրահում բացվեց «Roma-Armenia» ցուցահանդեսը:

2002 թ. Մուրաֆյանը պաշտպանեց գիտական ատենախոսություն արդեն պատմության բնագավառում՝ «Հայկական դիվանագիտությունը խաչակիրների ժամանակաշրջանում» թեմայով և ստացավ պատմական գիտությունների դոկտորի աստիճան:

2007 թ. Ֆրանսիայում հռչակվեց Հայաստանի տարի, և Մուրաֆյանը ևս ունեցավ շատ անելիքներ: Փարիզում Լուվրում, իրականացվում էր «Սրբազան Հայաստան» խորագրով ցուցահանդեսը: Մուրաֆյանին առաջարկվեց Մարսելում կազմակերպել մեկ այլ ցուցահանդես՝ «Հայաստան. գրության մոզականությունը» թեմայով, որն ունեցավ մեծ արձագանք: 2012 թ. լույս տեսավ Մուրաֆյանի մեկ ուրիշ գիտական աշխատությունը՝ «Հայոց աշխարհի պատմությունը 11-14 դդ դարերում» երկհատորյակը:

Հաշվի առնելով Արմեն Մուրաֆյանի գիտական, մանկավարժական մեծ վաստակը, ինչպես նաև մայր հայրենիքի հետ սերտ կապերը, ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիան 1994 թվականին նրան ընտրեց ԳԱՍ արտասահմանյան ամրան:

Մուրաֆյանն այսօր էլ մեծ ջանքեր է ներդնում հայագիտության ոլորտի զարգացման գործում և սերտորեն համագործակցում է Հայաստանի գիտական շրջանակների հետ: Յուրաքանչյուր այցի ժամանակ, Մուրաֆյանը փորձում է օգտակար լինել հատկապես երիտասարդ հայագետներին և հանդես է գալիս գիտական զեկույցներով: 2013 թ. Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանում Մուրաֆյանը ելույթ ունեցավ Կիլիկյան Հայաստանի շուրջ տարածված սխալների վերաբերյալ: Ներկայումս նա զբաղված է Բուխարեստում կայանալիք ցուցահանդեսի կազմակերպման աշխատանքներով՝ «Հայ-ռումինական հարաբերությունները» խորագրով:

Գոհար ԻՍԿԱՆՂԱՐՅԱՆ
Պատմական գիտությունների թեկնածու,
դոցենտ, ՀՀ ԳԱՍ սփյուռքի բաժնի
գիտքարտուղար

Արմեն Կլոդ ՄՈՒԹ-ԱՖՅԱՆ

սեյ) համալսարանում աշխատում էր իբրև ասիստենտ: Այնուհետև դասավանդման աշխարհագրությունը ընդլայնվեց՝ 1968–1969 թթ. մեկնեց ԱՄՆ, Փրինսթոնի համալսարան, 1969–1971 թթ. Կուբա՝ իբրև Հավանայի համալսարանի պրոֆեսոր, 1975 թ. Մեքսիկա՝ Մեխիկոյի ազգային ինքնավար համալսարան և վերջապես 1980 թ.՝ Երևանի պետական համալսարան: Մուրաֆյանի խոստովանությամբ նրան շատ ավելի դուր էր գալիս մաթեմատիկա դասավանդելը, քան հետազոտությունները այդ բնագավառում: Եվ նա շուրջ 40 տարի աշխարհի տարբեր անկյուններում դասավանդեց մաթեմատիկա և գրեց 5 դասագիրք՝ մաթեմատիկայի դասավանդման մեթոդիկայի վերաբերյալ:

Սակայն մաթեմատիկային զուգահեռ վաստակաշատ մանկավարժը, միևնույն է, չէր մոռանում պատմության հանդեպ իր սերը և միշտ զբաղվում էր դրանով:

Գիտական գործունեությունից զատ Մուրաֆյանը աչքի է ընկել նաև ֆրանսահայ համայնքի հետ ակտիվ աշխատանքներում: 1988 թ. ավերիչ երկրաշարժի ժամանակ Ֆրանսիայի հայ համայնքը մեծ օգնություն կազմակերպեց: Նրանց պետք էր իրենց ներկայացուցիչը, ով Հայաստանում կունենար լավ կապեր և կապեր Հայաստանում՝ լավագույն օգնությունը բաշխելու համար. դա հենց Մուրաֆյանն էր, ով 1980 թ.-ից սկսած հաճախ էր լինում հայրենիքում՝ դասավանդելու, ցուցահանդեսներ կազմակերպելու առիթներով: Ֆրանսիայից եկող օգնութ-

յունը գրեթե չորս ամիս բաժանեցին աղետի գոտում. օգնության մի մասն էլ տրվեց Արցախին:

Հայաստանի անկախության հռչակումից հետո, գիտնականի այցերը Հայաստան հեշտացան, և այսօր Մուրաֆյանը տարին առնվազն երկու անգամ այցելում է հայրենիք:

1980-ականների վերջերից սկսվում է Մուրաֆյանի մասնագիտական մոր կյանքի սկիզբը՝ պատմությունը, առավելապես արևելյան երկրների հին և միջին դարերի պատմությունը: Նա զխավորապես հետաքրքրված էր Կիլիկիայում հայերի գործունեությամբ: 1988 թ. Մուրաֆյանը տպագրեց պատմության իր առաջին գիրքը. «Կիլիկյան կայսրությունների խաչմերուկում», իսկ Ղարաբաղյան շարժման ժամանակ Մուրաֆյանը և Պատրիկ Տոնապետյանը վճռեցին ֆրանսերենով պատրաստել մի աշխատություն, որպեսզի իրազեկեն ֆրանսիացիներին Ղարաբաղի խնդրի ողջ ճշմարտությունը. այն լույս տեսավ 1991 թ.:

Կիլիկյան Հայոց վերջին թագավորի՝ Լևոն Զ Լուսինյանի մահվան 600 - ամյակի առիթով, Մուրաֆյանի անձնական նախաձեռնությամբ 1993 թ. Սորբոնի համալսարանի մատուռում կազմակերպվեց մի ցուցահանդես «Կիլիկյան հայոց թագավորությունը» խորագրով, որը բացվեց Ֆրանսիայի նախագահ Ֆ. Միտերանի և ՀՀ նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի կողմից:

Այդ ցուցահանդեսը առաջին փորձն էր ներկայաց-

Թուրքերի իրագործած ցեղասպանության և մեկ ապացույց

«Ինդիվիդուալներ» անգլիական թերթի Մերձավոր Արևելքում գործող մշտական թղթակից Ռոբերտ Ֆիսքը Ալեք Գլենի նոր գիրքը ևս մեկ ապացույց է համարում քրիստոնյա հայերի դեմ 1915 թվին Օսմանյան կայսրության գործած ցեղասպանության: «Թուրքերը պատրաստվում են խափանել հայերի դեմ իրագործված Հոլոքոսթի 100-ամյակը՝ փառաշուք հիշատակության արժանացնելով իրենց հաղթանակը Չանքալեում (Գալիպոլիում): Սակայն ամեն ամիս նոր ապացույցներ՝ արևմտյան հեղինակների նորանոր վկայություններ են ի հայտ գալիս հաստատելու այն, ինչը Թուրքիան դեռևս պաշտոնապես հերքում է՝ Հայոց ցեղասպանության փաստը», - գրում է նա, ավելացնելով, որ 1914-18 թվերին անգլիական բանակում որպես բժիշկ աշխատող Ալեք Գլենի հուշագրությունը, որը որդիների համար էր գրված, այժմ արդեն նրա ընտանիքի կողմից հրատարակվել է և ընթերցողի լայն հասարակության դատին է հանձնվել:

«Ճակատային գծում: Մի բժշկի ողիսականը պատերազմի և խաղաղության ժամանակահատվածում» (On the Front Line: A Doctor in War and Peace) հատորում դոկտոր Գլենը պատմում է Կովկասի հա-

յերի ճակատագրի մասին, մինչ թուրքերը մեկուկես միլիոն հայերի ցեղասպանությունից երեք տարի անց՝ 1918-ին փորձում էին իրենց պանթուրքական իշխանությունը հաստատել արևելքում:

Անցնելով Հյուսիսարևմտյան Իրանից դեպի Բաքու, դոկտոր Գլենի բրիտանահնդկական զորախումբն ակնատես է եղել օրական մի քանի հազար հայ գաղթականների ողբերգական վիճակին:

«Ապշեցուցիչ և վշտալի տեսարան էր... ժամանակ առ ժամանակ ճանապարհին մենք անցնում էինք մահամերձ կամ արդեն մահացած և շների ու շնագայլերի կեր դարձած մարդկանց կողքով... մի քանի համեմատաբար երիտասարդների, որոնք կարող էին վերականգնվել, մենք՝ ջորիների վրա դնելով, հասցրինք մինչև մոտական գյուղերը: ...Մեկ ուրիշ բրիտանացի բժիշկ՝ Ալիսթերի Կրեյք անունով, ինձ հետագայում պատմեց, թե ինչպես մի ծերունի գաղթականի էր խնամում ճանապարհի եզրին, ծերունին նախքան մահանալը իրեն է հանձնել սովերեններով (անգլիական մեկ ֆունտստեռլինգանոց ոսկեդրամ) լեցուն մի կաշվե գոտի, խնդրելով, որ գումարը ծախսի գաղթականներին օգնելու նպատակով...», - գրել է դոկտոր Գլենը:

Իսկ Ռոբերտ Ֆիսքը, մեկնաբանելով վերջին նախադասությունը, ավելացրել է. «Ավելի մեծ սեր ոչ մեկը չէր կարող ունենալ»:

ԲԱՆԱԶԵՎ

Հայագիտական միջազգային երկրորդ համաժողովի

2013 թ. հոկտեմբերի 16-ից 19-ը կայացած «Հայագիտությունը և արդի ժամանակաշրջանի մարտահրավերները» հայագիտական միջազգային երկրորդ համաժողովն արձանագրեց, որ հայագիտական միջազգային առաջին համաժողովին հաջորդած տարիներին Հայաստանի Հանրապետությունում, Արցախում և արտերկրում զգալի աշխատանքներ են կատարվել հայագիտության մտավոր և կառուցվածքային ներուժի պահպանման ու զարգացման ուղղությամբ:

Բարձր գնահատելով ա) Հայագիտական ուսումնասիրությունները ֆինանսավորող համահայկական հիմնադրամի, բ) «Բանբեր հայագիտության» բազմալեզու գիտական հանդեսի, գ) ԵՊՀ հայագիտական հետազոտությունների ինստիտուտի ստեղծման,

դ) «Մատենադարան» Մ. Մաշտոցի անվան հին ձեռագրերի գիտահետազոտական ինստիտուտի նոր մասնաշենքի կառուցմանը միտված ջանքերը, հաշվի առնելով, որ հայագիտությունը հռչակվել է ՀՀ գիտական քաղաքականության գերակա ուղղություն, ՀՀ կառավարության որոշմամբ հաստատվել է հայագիտության զարգացման հայեցակարգը, 2012-2025 թթ. ՀՀ հայագիտության ոլորտի զարգացման ռազմավարությունը և այն կյանքի կոչելու ժամանակացույցը, որոնք ժամանակակից մարտահրավերների պայմաններում Հայաստանի Հանրապետության, Արցախի, արտերկրի հայագիտական հաստատությունների գործունեության արդյունավետության բարձրացման, համակարգման, համագործակցության ու կապերի ամրապնդման իրական հնարավորություններ են ստեղծում, համաժողովը որոշեց.

* առաջարկել համահայկական հիմնադրամին միջոցներ նախատեսել տվյալների ընդգրկումն շտեմարանով էլեկտրոնային գրանցահամակարգ ստեղծելու համար, որտեղ կգրանցվեն հայագիտական հաստատությունները, հայագիտական հետազոտություններ կատարող գիտնականները:

* Առաջարկել ՀՀ, Արցախի գիտական հաստատություններին և արտերկրի հայագիտական կենտրոններին աշխատանքներ կատարել համատեղ նպատակային

ծրագրեր, թեմաներ մշակելու և իրագործելու ուղղությամբ, որոնք պետք է նպաստեն համազգային խնդիրների լուծմանը, Սփյուռքում հայ ինքնության պահպանմանը, հայոց պատմական իրավունքների վերականգնմանը, Սփյուռքի համայնքների ինքնակազմակերպման ուղիների կատարելագործմանը:

* Առաջարկել ՀՀ կառավարությանը մշակել գործնական մեխանիզմներ արտերկրի տարբեր գրադարաններում, արխիվներում առկա Հայաստանին և հայերին վերաբերող վավերագրերի, արխիվային նյութերի հավաքն ու քվայնացումը իրագործելու համար:

* Առաջարկել ՀՀ, Արցախի և ար-

տերկրի հայագիտական հաստատություններին հայագիտական հետազոտությունների արդյունքներն օգտագործել քարոզչական նպատակներով՝ հայոց պատմությունը, մշակույթը միջազգային լայն հանրությանը ներկայացնելու, հայոց պատմության և մշակույթի խեղաթյուրումները կանխելու, մատաղ սերնդին կրթելու համար՝ կիրառելով հետազոտությունների տիրաժամկրման համացանցային հնարավորությունները:

* Հեռահաղորդակցության հնարավորությունների կիրառմամբ պարբերաբար կազմակերպել թեմատիկ գիտաժողովներ, կլոր սեղաններ:

* Առաջարկել հայագիտական հետազոտությունները համակարգող միջազգային գիտական խորհրդին՝ մշակել և հաստատել հայագիտական հետազոտությունների գերակայությունների ցանկը, որոնք կիրառվեն հայագիտական ուսումնասիրությունները ֆինանսավորող համահայկական հիմնադրամի միջոցների նպատակային օգտագործմամբ:

* Հանձնարարել հայագիտական ուսումնասիրությունները ֆինանսավորող համահայկական հիմնադրամին աշխատանքներ կատարել և միջոցներ նախատեսել.

1. թողարկելու հայագիտական բազմալեզու կայքը ամբողջական տարբերակով,

2. մշակելու և իրագործելու հայագիտության տարբեր ոլորտներում աշխատող երիտասարդ գիտնականների որակավորման մակարդակի բարձրացման, կադրերի, այդ թվում թարգմանիչների պատրաստման ծրագրեր,

3. կազմակերպելու հայագիտական միջազգային համաժողովներ, գիտական նստաշրջաններ, արդիական թեմաներով գիտական սեմինարներ,

4. տպագրելու հայագիտական հետազոտությունները համակարգող միջազգային գիտական խորհրդի կողմից հրատարակման երաշխավորված հայագիտական կարևորագույն աշխատություններ տարբեր լեզուներով:

* Հայագիտական հետազոտությունները համակարգող միջազգային գիտական խորհրդի շրջանակներում ստեղծել աշխատանքային խումբ՝ որոշումների իրագործման և խորհրդի աշխատանքների օպերատիվ կազմակերպման համար:

Ծննդյան 80 ամյակին

Լրացավ ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս, ՀՀ նախագահի մրցանակակիր, ՀՀ Գիտության վաստակավոր գործիչ, տեխնիկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Էդուարդ Եփրեմի Խաչիյանի ծննդյան 80-ամյակը:

Է. Խաչիյանը ծնվել է 1933 թ., Լեռնային Ղարաբաղում: 1956 թ. զերագնացությամբ ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետի մեխանիկայի բաժինը:

Արդեն 1972 թ. պաշտպանել է դոկտորական ատենախոսությունը, և նրան շնորհվել է տեխնիկական գիտությունների դոկտորի գիտական աստիճան, իսկ 1996 թ. ընտրվել է Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի ակադեմիկոս: Երկար տարիներ աշխատել է սեյսմակայուն շինարարության գիտահետազոտական ինստիտուտում որպես լաբորատորիայի վարիչ, գիտության գծով փոխտնօրեն, դասավանդել է պոլիտեխնիկական ինստիտուտում ու պետական համալսարանում: 1997 թվականից նա Երևանի ճարտարապետության և շինարարության պետական համալսարանի շինարարական մեխանիկայի ամբիոնի վարիչն է, որտեղ 1972-1997 թթ. համա-

Էդուարդ Խաչիյանը «Сейсмостойкое строительство. Безопасность сооружений» ամսագրի (Մոսկվա), «Вестник НИИ строительства» պարբերականի (Մոսկվա), ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություններ երկրի մասին» տեղեկագրի, «Հայաստանի շինարարների», «Գիտությունը և կրթությունը Արցախում» տեղեկագրի խմբագրական կոլեգիաների, ինչպես նաև միջազգային և հանրապետական մի շարք ընկերությունների, գիտական և ատենախոսությունների պաշտպանության մասնագիտական խորհուրդների անդամ է:

ԷԴՈՒԱՐԴ ԵՓՐԵՄԻ ԽԱՉԻԿՅԱՆ

տեղությամբ աշխատել է նաև որպես ամբիոնի պրոֆեսոր:

1997 թ. առ այսօր Է. Խաչիյանը համատեղության կարգով աշխատում է նաև ՀՀ ԳԱԱ երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտում՝ որպես առաջատար գիտաշխատող:

Է. Խաչիյանը ինժեներային երկրաշարժագիտության, երկրաշարժի ժամանակ շենքերի և կառուցվածքների վարքի կանխագուշակման, կառուցվածքների դինամիկայի և տատանումների տեսության բնագավառների հայտնի մասնագետ է: Նա կիրառական երկրաշարժագիտության, կառուցվածքների երկրաշարժադինամիկայի ուղղության և շինարարական մեխանիկայի հարցերին նվիրված ավելի քան 250, գիտական հոդվածների, 5 հիմնարար մենագրությունների, ինչպես նաև արտոնագրված գյուտերի և նորմատիվահրահանգչական փաստաթղթերի հեղինակ է, որոնց զգալի մասը հրապարակված է արտասահմանյան տարբեր երկրներում:

Էդուարդ Խաչիյանը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել 1988 թվականի Սպիտակի երկրաշարժի հետևանքների վերլուծման աշխատանքներին և երկրաշարժից հետո երկրաշարժակայուն շինարարության կատարելագործման և նրա վերաբերյալ ազգային նորմատիվ փաստաթղթերի մշակման ու ներդրման գործում: Մասնավորապես, նրա նախաձեռնությամբ ու անմիջական ղեկավարությամբ մշակվել և 1995 թվականից կիրառվում են երկրաշարժակայուն շինարարության վերաբերյալ առաջին ազգային ՀՀՇՆ II-2.02-94 նորմերը և դրանց վերամշակված և 2006 թվականից գործարկված ՀՀՇՆ II-6.02.2006 տարբերակը: Նա համահեղինակ է նաև ԱՊՀ երկրների և Ուկրաինայի Հանրապետության սեյսմակայուն շինարարության նորմերի:

Է. Խաչիյանը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել Հայկական ատոմակայանի սկզբնական նախագծման (1973) և վերագործման (1994) ժամանակ երկրաշարժադինամիկական ապահովման հարցերին միտված

Գիտնականը մասնակցել է սեյսմակայուն շինարարության ու շինարարական մեխանիկային նվիրված բազմաթիվ միջազգային գիտաժողովների Ռուսաստանում, ԱՄՆ-ում, ճապոնիայում, Իսպանիայում, Պորտուգալիայում, Հունաստանում, Չեխիայում, Հնդկաստանում և այլ երկրներում:

Սպիտակի երկրաշարժից տուժած շենքերի վերականգնման ու ուժեղացման վերաբերյալ 1990 թվականին կազմակերպված միջազգային (TELAZM-90) և 1995 թ. Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի կողմից հայտարարված մրցույթներում Է. Խաչիյանի առաջարկած եղանակը արժանացել է հատուկ մրցանակների: 1976 թ. նա պարգևատրվել է ԽՍՀՄ «Պատվո նշան» շքանշանով:

Է. Խաչիյանի «Կիրառական երկրաշարժագիտություն» մենագրությունը 2004 թ. արժանացել է ՀՀ նախագահի մրցանակի տեխնիկական գիտությունների բնագավառում: Հայաստանի Հանրապետության անկախության 20-ամյակի կապակցությամբ Է. Խաչիյանը 2011 թ. արժանացել է ՀՀ Գիտության վաստակավոր գործչի պատվավոր կոչմանը, իսկ քաղաքաշինության բնագավառում ունեցած ավանդի համար 2012 թ. պարգևատրվել է Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի հուշամեդալով:

ՀՀ ԳԱԱ նախագահությունը, քիմիական և երկրի մասին գիտությունների բաժանմունքը և երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտի ողջ անձնակազմը սրտանց և ջերմորեն շնորհավորում են վաստակաշատ գիտնականի՝ ԷԴՈՒԱՐԴ ԵՓՐԵՄԻ ԽԱՉԻԿՅԱՆԻ ծննդյան 80-ամյակը և մաղթում նրան առողջություն ու նորանոր հաջողություններ իր գիտական ու հայրենանվեր գործում:

Ռադիկ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ նախագահ, ակադեմիկոս
Լևոն ԹԱՎԱԴՅԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ քիմիական և երկրի մասին
գիտությունների բաժանմունքի
ակադեմիկոս-քարտուղար

Համացանցային հաղորդակցման աշխարհը՝ որպես վիրտուալ իրականություն, դառնում է ռեալ իրականությանն այլընտրանքը, որով մարդիկ ոչ միայն ապրում են, այլև կարող են երջանիկ զգալ, սիրել ու ասել: Մեկ անգամ «մտնելով» այդ աշխարհ, մարդիկ արագորեն ընտելանում են նրա ընծեռած հարմարավետությանն ու անվտանգությանը: Այդ վիրտուալ իրականության մեջ իսպառ բացակայում են կամ էլ հեշտությամբ հաղթահարվում են ռեալ աշխարհի հակասությունները: Վիրտուալ իրականության մեջ մարդիկ հարաբերվում են ոչ թե իրերի, այլ խորհրդանիշների հետ: Հայտնի ֆրանսիացի հետազոտող Ժ.Բոդրիյարը ժամանակակից մշակույթը համարում է նշանների մշակույթ, որը հիմնախնդիրների վերլուծությունը փոխադրում է տեղեկության հարթություն: Ըստ Բոդրիյարի, ժամանակակից մարդն ապրում է ոչ թե ռեալ, այլ տեղեկատվության կողմից ստեղծված աշխարհում: Մեր ապրած աշ-

այն ամենը, ինչ հոգեբույժ է, կայծկլտուն ու խաղացկուն»: Փիլիսոփայի անմիջական այս խոսքին թերևս արժեք ավելացնել բոլոր ժամանակների հանճարի՝ Շեքսպիրի խոսքերը՝ «Համլետ» ողբերգությունից: Թագավորը Լաերտին ասում է.

*Լաերտ, քո հայրը սիրելի՞ էր քեզ,
Թե՞ լոկ տրտմության նկարի պես ես,
Դեմք՝ առանց սրտի:*

(IV-VII, էջ 192)

Այսօրինակ՝ «առանց սրտի»՝ օտարված, իսկականից պատճենված դեմքերի, զուտ կեցվածքային և հոգեզուրկ վարքային մշակութային դրսևորումների ականատեսն ենք այսօր մենք բոլորս:

Ֆրանսիացի փիլիսոփա և սոցիոլոգ Ժան Բոդրիյարը խոսում է իրականության (սոցիալական և այլն) անհետացման, այսպես կոչված, «սիմուլյացիայի դարաշրջանի» մասին, երբ իրականը փոխարինվում է ի-

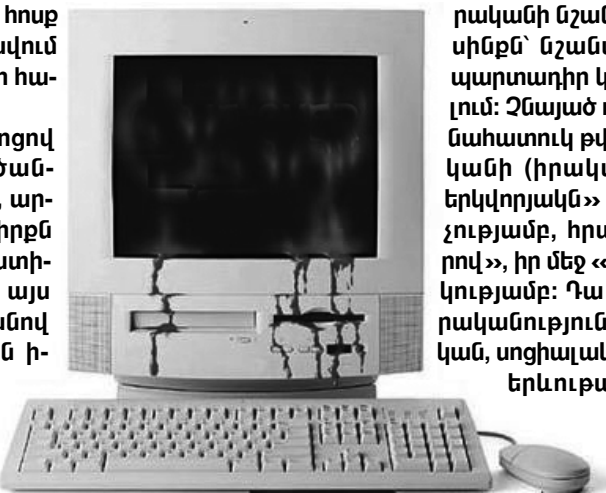
նության շունչ են հաղորդում հարցվողները: Դրանք քաղաքական իմիջի մշակման կարևոր գործոններ են: Փորձագետները կարող են որոշել, թե այս կամ այն հանրային գործչի կերպարը (իմիջը) ինչպես է ազդում ընտրագնացվածի հոգեկերտվածքի և քաղաքական ընկալման վրա:

Կուսակցական օտարման նոր ձևեր են ստեղծվում, երբ պառլամենտարիզմի, բազմակուսակցականության ինստիտուտներն աստիճանաբար փոխակերպվում են խորհրդանիշային կերպարների, այն է՝ վիրտուալ իրականության: Փորձագետ-խորհրդատուների և իմիջմեյքերների ջանքերով իրական բովանդակությունը կորցրած բազմակուսակցականությունն ու պառլամենտարիզմը վերածվում են քաղաքական կերպարների մրցակցության միջավայրի: Ընդ որում, տեղեկատվական հասարակության քաղաքական-կուսակցական համակարգի ինստիտուցիոնալ կառուցվածքը չի վերա-

Շոու-հանդիսության կամ թատերախաղի հասարակությունը

խարհը նշանների անվերջ հոսք է և այն ամենն, ինչին բախվում ենք, առնչվում է նշանների համակարգին:

Այդ համակարգի միջոցով «ընթերցվում» ու վերծանվում են մարդու ճաշակը, արտաքին տեսքն ու ոճը, դիրքն ու զարգացածության աստիճանը և այլն: Սպառելով այս կամ այն ապրանքը՝ դրանով իսկ մարդիկ փորձում են իրենց մասին որոշակի տեղեկություններ հաղորդել միջավայրին: Սպառման առարկայի մեջ մարմնավորված

րականի նշաններով: «Սիմուլյակիրները», այսինքն՝ նշանային կերպարներն ամենևին էլ պարտադիր կարգով ինչ-որ բան չեն արտացոլում: Չնայած դրան՝ նրանք ծնում են մի առանձնահատուկ թվացյալ իրականություն, որն իրականի (իրականության) «մարդակենտրոն երկվորյակն» է: Այն օժտված է բացառիկ գրավչությամբ, հրապուրելու «առանձնաշնորհներով», իր մեջ «ներքաշելու» արտասովոր ունակությամբ: Դա վիրտուալ կամ երևութական իրականությունն է, այսինքն՝ ռեալ, առարկայական, սոցիալական իրականությունից օտարված երևութական աշխարհը, որտեղ մարդկանց միջև կենդանի հարաբերություններն ընդունել են կերպարային, արվեստական ցուցադրական հարաբերություններ:

րի տեսք:

Շրջադարձը դեպի շոու-կեցությունը և, դրանով իսկ, դեպի սոցիալական աշխարհի տեղեկատվական-էլեկտրոնային «ապանյութականացումը», ֆրանսիացի փիլիսոփա Գի Դեբորը մեկնաբանում է հետևյալ կերպ. հասարակական կյանքը զնալով վերածվում է առավելապես թատերականացված բեմադրության, իսկ անհատը՝ հանդիսատեսի: Ընդ որում, այդ հանդիսատեսը դառնում է թատերականացված իրականության ոչ միայն մասնակիցը, այլև «համահեղինակը»: Ժամանակակից կյանքի դերուսույցները կարող են ստեղծել այնպիսի բեմականացված իրականություն, որի պայմաններում կարող է արժեզրկվել անգամ պատմական փորձով ձեռք բերված գիտելիքը: Խնդիրն էլ հենց այն է, որ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների միջոցով ոչ միայն մարդիկ շփվում են մշակութային արժեքների հետ, այլև սկսում են գերիշխել մշակույթի վրա, այն հարմարեցնելով իրենց ցածրաճաշակ «գեղագիտությանը»: Ամեն ինչ այսօր որոշում է «սոցիալական պատվերը»՝ իսկական վեհացնող արժեքներից օտարված գեղիկ ճաշակի տեղեկատվական մեխանիզմը: Մենք ապրում ենք «սոցիալական պատվերի» դարաշրջանում: Սոցիալական պատվերը որոշում է, թե ինչպիսին պետք է լինեն մշակույթը, արվեստը, գրականությունը, փիլիսոփայությունը, գիտությունը, նույնիսկ կրոնը: Բացակայում է բարձր մշակույթի, հոգևոր մշակույթի, իսկական փիլիսոփայության, արվեստի նկատմամբ սոցիալական պատվերը:

Հասարակական կյանքում հանրային կարծիքին փոխարինելու է գալիս փորձագետի վարկանիշը, որ հաճախ ձեռնաձուլական կեղծումների և «արբազումների» արդյունք է: Ընդ որում, փորձագետների հարցերի հնարավոր պատասխանները ոչ այլ ինչ են, քան իրական կարծիքի յուրօրինակ մոդելներ, որոնց կենդա-

նում-անհետանում: Այն պահպանելով հանդերձ ռեալությանը բնորոշ հատկանիշները, միաժամանակ աստիճանաբար վերածվում է վիրտուալ գործառության միջավայրի, կերպարների կերտման ու վերարտադրության յուրօրինակ վիրտուալ «ֆաբրիկայի»:

Հասարակական կյանքի վիրտուալացման երևույթը ներթափանցում է նաև գիտության ոլորտ: Երիտասարդ գիտաշխատողն, օրինակ, ձգտում է ոչ այնքան անաչառ ճշմարտության, որքան օգտաշահ գիտելիքի, տեղեկատվության: Արդյունքում գիտելիքը հաճախ նենգափոխվում է տեղեկատվությամբ՝ անմշակ գիտական «սկզբնաղբյուրով»: Իսկ գիտականությունն օտարվում է ճշմարտությունից նրա որոնումներից: Գիտական աշխատանքի առաջնահիքը են մղվում արդյունավետության, հարմարության, շահավետության և սոցիալական վարկի չափանիշները: Գիտական բարեխղճության փոխարեն առաջնային է դառնում գիտականակերպությունը: Ստացվում է այնպես, որ ամեն ինչ կա. առկա են գիտականության գրեթե բոլոր ուղեկցող արտաքին հանգամանքները՝ նորահայտ տերմիններով հագեցած տեքստը, հեղինակավոր հետազոտողներից քաղված մեջբերումները, ինտելեկտուալ բնույթի խոսքային ծեծծեքումները, անմիտ, անհարկի բարդախոսությունները, ակնոցավոր ու սառը լրջությունը, բայց չկա, բացակայում է ամենակարևորը՝ ճշմարիտ գիտականությունը և հետազոտական անկեղծ ավյունը: Նման գիտականակերպությունները տխուր զուգորդություններ են առաջացնում և հիշեցնում Հովհ.Թումանյանի «Գիքոր» պատմվածքի Համբոյին, որը որդուն կորցնելուց հետո, տունդարձի ծանապարհին, նայելով սարերին ու կանգ առնելով աղբյուրների մոտ, խորհում է վշտամոլոր, թե «ամեն ամենը կան, միայն նա չկա», այսինքն՝ չկա ամենահարազատը, ամենասիրելին՝ իր որդին: Վերոնշյալ գիտականակերպ գործերում էլ պակասում է հենց ամենատենչալին ու էականը՝ ճշմարիտ միտքը, որը օտարվում է, կարելի է ասել՝ նույնիսկ վտարվում է մարդուց ու հասարակայնությունից:

Մենք ապրում ենք կերպարների գիտության և գիտության կերպարի դարաշրջանում: Մեր վարքում, մեր գործերում և գիտափիլիսոփայական աշխատանքներում գերիշխում են ցուցադրականությունը. փոխանակ մտածելու՝ մենք կատարում ենք մտածելու ժեստ՝ մեր մատը դնում ենք մեր քունքի վրա և ընդունում լրջախոս մտածողի տեսք՝ ի ցույց չբացառալի և նույնիսկ՝ ի ցույց ինքներս մեզ...

Մանուկ Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՀՀ ԳԱՍ գիտակրթական միջազգային կենտրոնի փիլիսոփայության ամբիոնի վարիչ, փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածու

Տիեզերքի գրեթե ինը միլիարդ մոլորակներում հնարավոր է կյանքի գոյությունը

Տիեզերքում գոյություն ունի 8,8 միլիարդ մոլորակ, որոնք չափով, զանգվածով և մակերևույթի ջերմաստիճանով նման են Երկրին: Դա նշանակում է, որ դրանց վրա հնարավոր է կենսաբանական կյանք: Ինչպես տեղեկացնում է «Արմենպրես»-ը, ամերիկացի աստղագետների համապատասխան հաշվարկները նույնների 5-ին հրապարակվել են «ԱՄՆ-ի Գիտությունների ազգային ակադեմիայի» աշխատություններ» բանբերում:

Ըստ մասնագետների տվյալների՝ այդ բոլոր մոլորակներն Արեգակին նմանվող աստղերի արբանյակներ են: Հիմնվելով ամերիկյան «Քեպլեր» աստղադիտակից ստացված տվյալների վրա՝ նրանք հանգել են այն եզրակացության, որ մոտավորապես յուրաքանչյուր հինգերորդ նման աստղը (ընդհանուր քանակի 22 տոկոսը) ունի Երկրին նմանվող արբանյակ: Հետազոտության համաձայն՝ կյանքի հնարավոր գոյությամբ՝ Երկրին ամենամոտ օբյեկտը գտնվում է Արեգակնային համակարգից մոտավորապես 15 լուսային տարի հեռավորության վրա, հաղորդել է ԻՏՈՒ-ՏՄՍՍ գործակալությունը:

Ճշմարիտ նահապետի ճշմարիտ մեծարում

(Վլադիմիր Մովսիսյանի 80-ամյակը)

Նախագահ Սերժ Սարգսյանի հրամանագրով պետական, քաղաքական և հասարակական ակնաւոր գործիչ Վլադիմիր Մովսիսյանը պարգևատրվել է Պատվո շքանշանով:

Նախագահի նախաձեռնությամբ Լոյսերների 16-ին Վլադիմիր Մովսիսյանի ցուցանիքի անդամների, գործընկերների, կուսակցական ընկերների, պետական բարձրատիման պաշտոնյաների մասնակցությամբ տեղի է ունեցել պարգևատրման հանդիսավոր արարողությունը: Սերժ Սարգսյանը նախ շնորհավորել է ակնաւոր գործչին՝ ծննդյան 80-ամյա հոբելյանի առթիվ, մաղթել քաջառողջություն, երկար տարիների կյանք, բարօրություն և ազնվատույություն՝ նրա ցուցանիքին, ապա իր խոսքում անդրադարձել է Վլադիմիր Մովսիսյանի կյանքին ու հայրենասիրելի գործունեությանը: «Երկար կյանքի է խոսել Վլադիմիր Մովսիսյանի կյանքի անցած ուղու մասին: Կարելի է թվարկել նրա զբաղեցրած բազմաթիվ պաշտոնները և այդ ընթացքում Հայաստանում արձանագրված հաջողությունները: Բայց, իմ կարծիքով, Վլադիմիր Մովսիսյանին կարելի է կարճ բնութագրել որպես «մադր-դարաշրջան»:

Նոյեմբերի 12-ին Թեքեյան կենտրոնի դահլիճը մարդաշատ էր: Ներկաները անկեղծ մղունով ուզում էին անպայման տեսնել հոբելյարին և անձամբ հավաստել իրենց ջերմ զգացումները ճկուն, շրջահայաց, հաստատական և իմաստուն, քաղաքական-պետական մշակավոր գործիչ, ճշմարիտ հայ և հայրենա-

սեր, ժողովրդի նվիրյալ զավակ, մարդկանց միշտ օգտակար լինելու եզակի հատկությամբ օժտված Վլադիմիր Մովսիսյանին:

Յոթեկարին ուղղված ելույթներում մեծարանքի, ջերմ մաղթանքների, հրաշալի մարդու և ընկերոջ արժանիքները ըստ ամենայնի, լիասիրտ ու սիրով ներկայացնելու պակաս չկար:

«Շնորհակալություն իմ ժողովրդին, որ միշտ իմ կողքին է եղել և իմ հաջողությունների պահերին և դժվարությունների: Շնորհակալություն Հայաստանի Հանրապետության նախագահին, Ազգային ժողովի նախագահին և վարչապետին՝ իմ հոբելյանի առթիվ հղած շնորհավորանքների համար, որով, ըստ իս, զմահատվել է ոչ թե իմ անձը, այլ կատարած աշխատանքս՝ իմ ժողովրդի համար, իմ հողի համար», - իր 80-ամյակի հանդիսության և երեք գրքերի (երկուսը՝ հոբելյարին նվիրված) շնորհանդեսի ժամանակ ասաց Վլադիմիր Մովսիսյանը:

Շնորհավոր ծնունդդ մեծատառ Մարդ և քաղաքացի, հայրենի եզերքին անմնացորդ նվիրված մեծարգո Վլադիմիր Մովսիսյան:

ԸՇ ԳԱՍ Նախագահության ողջույնի ՈՒՂԵՐՁԸ

Մեծարգո Վլադիմիր Միհրան

Յուրաքանչյուր պատմական դժվարին ժամանակաշրջան ծնում է այն քաղաքական ղեկավարին և հայրենասեր գործչին, որն ասես պարտավորություն է զգում իր ամբողջ գիտելիքը, կամքն ու մարդկային կարողությունները անձնվիրաբար նվիրաբերելու իր հարազատ ժողովրդին՝ հաղթահարելու անցումային շրջանի բարդ կացությունները: Հայ ժողովրդի պատմության վերջին քառորդ դարի քաղաքական կյանքում իր իմաստությամբ ու առաքինությամբ այդպիսի պետական անձնաժողովրդական ղեկավարներից մեկը հանդիսանում էր Դուք: Ձեր կյանքի անցած երկար ուղին, անմնացորդ նվիրումը հայրենիքին, կուսակցական և պետական աշխատանքի համարյա բոլոր բավիղներով անցած Ձեր կենսագրությունը կարող է արգասաբեր օրինակ հանդիսանալ մեր նոր սերնդի համար: Որտեղ որ Դուք աշխատել եք, շենացրել եք, զարգացրել եք և բարի հետք եք թողել: Ժողովուրդը Ձեզ սիրում և հարգում է ոչ միայն նրա համար, որ շուրջ վեց տասնամյակ Դուք անցել եք կուսակցական պետական աշխատանքի աստիճաններով, այլ միշտ եղել եք այնտեղ, որտեղ այս կամ այն չափով ժողովրդի բախտն է որոշվել: Երբ հարկ է եղել միայնակ առճակատման եք դուրս եկել ազերի զավթողներից պաշտպանելու հայրենյաց սահմանամերձ հողերը պաշտպանելու: Երբ երկրաշարժի արհավիրքի տակ էր Հայաստանի հյուսիսը, Դուք ղեկավարել եք հանրապետական արտակարգ իրադրության օպերատիվ շտաբը: Ապակներ եք կանգնել Ադրբեջանից բռնագաղթված մեր հարյուր հազարավոր հայրենակիցներին՝ ղեկավարելով ՀՀ փախստականների հարցերով պետական վարչությունը, եղել եք Հայաստանի երրորդ հանրապետության նորաստեղծ գյուղատնտեսության նախարարը: Երբ ժամը հասավ փրկելու իր կապույտ արյունը այնպես շռայլաբար ժողովրդին նվիրած Սևանա լիճը: Դուք ղեկավարեցիք Հայաստանի Հանրապետության նախագահին կից ստեղծված Սևանի ավազանի պրոլեմնով զբաղվող հատուկ հանձնաժողովը:

Սիրելի Վլադիմիր Միհրան, մի առիթով հայ մեծ դերասան երջանկահիշատակ Սոս Սարգսյանը Ձեզ անվանել է ժայռ: Եվ դա այդպես էլ կա: Դուք ժայռի պես ամուր եք, ժայռի պես կարծի եք և ժայռի պես աներեր եք: Դուք այսօրվա մեր հասարակական կյանքում Ձեր առանձնահատուկ դիրքն ունեք, որը ձեռք է բերվում ոչ միայն պաշտոնով և ոչ միայն գիտական աստիճանով, այլ ձեռք է բերվում համաժողովրդական սիրով: Եվ Դուք իրավամբ այսօր կարող եք կոչվել Նահապետ:

Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի նախագահությունը մաղթում է Ձեզ՝ իր հին հավատարիմ բարեկամին, պետական քաղաքական ականավոր գործչին, իր երկրի մեծ նվիրյալին քաջառողջություն, երկար տարիների կյանք՝ ի փառս մեր հայրենիքի զարգացման:

ՀՀ ԳԱՍ ՆԱԽԱԳԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

2009 թ. ՀՀ ԳԱՍ տնտեսագիտության ինստիտուտի կողմից ՀՀ վարչապետին հասցեագրված մեր բնակչության առողջական վիճակի վերականգնմանն ուղղված մի առաջարկությունն ուղարկվեց: Վարչապետի աշխատակազմից առաջարկությունն ուղարկվել էր առողջապահության նախարարությանը՝ փորձագիտական-մասնագիտական կարծիք ստանալու: Առողջապահության նախարարության բժշկ-ճառագայթաբաններից ստացվել էր դրական կարծիք, որի հիման վրա վարչապետը հանձնարարել էր ՀՀ ԿԳ նախարար պարոն Ս. Սեյրանյանին առաջարկությանն ընթացք տալ: Պարոն Սեյրանյանը մեզ ուղարկված պատասխանում գրել էր. «Ի կատարումն Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի

հայտ չի հաստատվել»: Ստիպված եղա մշակված հարցով երկրորդ անգամ դիմել վարչապետին հիմնականում մեկ նպատակով՝ իմանալու ի՞նչ պատճառաբանությամբ և ինչո՞ւ է մերժվել մեր ողջ ժողովրդի համար կենսական մշակակութային ունեցող գիտահետազոտական այդ հայտի ֆինանսավորումը:

Այդ անգամ պատասխան եմ ստանում ԿԳ նոր նախարար պարոն Ա. Աշոտյանից, որտեղ նա գրում է. «Ի պատասխան Ձեր 02.11.2010 թ. ՀՀ վարչապետին ուղղված դիմումի, որը վերահասցեագրվել է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարին, հայտնում եմ, որ ՀՀ ԿԳ գիտության պետական կոմիտե Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի կողմից ներկայացված նախագիծը քննարկ-

Ո՞վ և ինչո՞ւ է խոչընդոտում ԸՇ բնակչության առողջության վերականգնմանը

06.04.2009 թ. N02/144/2236-09 հանձնարարականի, հայտնում եմ, որ Ձեր «ՀՀ բնակչության օրգանիզմը առողջական վիճակի իզոտոպներից մաքրելու վերաբերյալ» առաջարկությունը կարող է ներկայացվել որպես Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեից գիտական և գիտատեխնիկական պետական ծրագրերի նպատակային-ծրագրային ֆինանսավորման ծրագրի նախագիծ առաջարկվող ծրագրերի 2010 թվականի մրցույթին մասնակցելու համար»:

Որպեսզի պարզ ու հասկանալի դառնա, թե ինչի մասին է խոսքը, մշենք, որ ՀՀ լեռնահանքային արդյունաբերության օջախներում, դրանց շրջակայքում ու տարածքում աշխատող և բնակվող մեր հայրենակիցների առողջական վիճակը խիստ վտանգված է, քանի որ այդ մարդկանց (մեծերի ու փոքրերի, կանանց ու տղամարդկանց) օրգանիզմ են թափանցում ծանր մետաղներ, թունահարույց տարրեր ու ռադիոակտիվ իզոտոպներ: Այդ վտանգը կարելի է մեղմել, նույնիսկ չեզոքացնել բնական ցեոլիտների օգնությամբ, այնպես, ինչպես դեռևս անցյալ դարի 60-ականներից կատարվում է ճապոնիայում: Բնական ցեոլիտներն ի զորու են «բռնելու», «կլանելու» և մարդկանց օրգանիզմից դուրս բերելու, հեռացնելու այնտեղ թափանցած վերը մշակված բոլոր տարրերը:

Հենց այդ հանգամանքն էլ հաշվի առնելով, առաջարկվել էր վարվել այնպես, ինչպես վարվեցին ճապոնացիները Հի-րոսիմա և Նագասակի քաղաքների միջուկային ռմբահարումներից 20 տարի անց (ճապոնացիները պատրաստեցին բնական ցեոլիտներ պարունակող շոկոլադեն և մինչ այժմ դրանք կիրառվում են կենցաղում բնակչության օրգանիզմը մաքրելու նպատակով): Հայաստանում առկա են նմանատիպ ցեոլիտներ, որոնք կան ճապոնիայում, միայն թե մեր այդ ցեոլիտները դեռևս փորձարկված չեն մարդկանց վրա: Այդպիսի փորձարկումներ, որոնց դրական արդյունքի վրա են չեն կասկածում, անհապաղ պետք է կատարվեն մեզ մոտ՝ Հայաստանում, որի համար էլ իր համաձայնությունն է տվել ՀՀ առողջապահության նախարարությունը:

«Ծրագիրը» (հայտը) գրվեց և 2010 թ. սկզբներին ներկայացվեց ՀՀ ԿԳ նախարարության գիտության պետական կոմիտեին: Երկար ժամանակ պատասխան չստանալով՝ ես 2010 թ. նոյեմբերին զանգահարեցի գիտության պետական կոմիտե պարոն Մարդյանին, որն էլ իմ հարցին պատասխանեց. «Նման վերնագրով

վել է ԿԳ նախարարի 02.08.2010 թ. թիվ 1261 Ա/Բ հրամանով ստեղծված գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության բազային և պետական նպատակային ծրագրերի քննարկման հանձնաժողովի նիստին և չի երաշխավորվել ֆինանսավորմանը»:

2011 թ. մարտի 23-ին նորից դիմեցի ՀՀ վարչապետին հետևյալ հարցով՝ «Ի՞նչ է մշակվում պարոն Աշոտյանի այդ պատասխանը: Արդյո՞ք այդ պատասխանը և «հանձնաժողովի» մերժումը չի մշակվում արհամարհական վերաբերմունքի արտահայտություն ժողովրդի, մեր բնակչության առողջության վերաբերյալ»: Այնուհետև ես գրեցի. «Նշեմ ես մեկ անգամ, իմ առաջարկությունը վերաբերվում է Հայաստանում բնակվող ողջ ժողովրդի, հատկապես և առավելապես լեռնահանքային մետաղական օգտակար հանածոների զարգացած և զարգացող արդյունաբերության (Սյունիքի, Լոռու, Արագածոտնի, Վայոց ձորի և այլ տարածաշրջաններ) մարզերում բնակվող ժողովրդի առողջությանը: Գաղտնիք չէ, որ Սյունիքի և Լոռու մարզերի բնակչության առողջական վիճակը խիստ վտանգված է: Այդ բնակչությունը շնչում ու սնվում է ծանր մետաղներով, թունավոր և ռադիոակտիվ տարրերով լեցուն օդով և սննդամթերքով»:

Նշված դիմումին ի պատասխան, ստանում եմ ՀՀ առողջապահության նախարարության աշխատակազմի ղեկավար պարոն Ա. Քրմոյանի նամակը, որում պարոն Քրմոյանը գրում է. «Ի պատասխան «ՀՀ բնակչության օրգանիզմը առողջարկությամբ» ՀՀ վարչապետին ուղղված Ձեր 2011 թվականի մարտի 24-ի դիմումի, հայտնում եմ, որ ՀՀ առողջապահության նախարարությունում քննարկվել են Ձեր կողմից արժանիքավոր հարցադրումները, որոնք կարևոր և արդիական են հանրային առողջության անվտանգության ապահովման տեսակետից:

(Շարունակելի)

Հրաչյա ԱՎԱԳՅԱՆ
Երկրահանքաբանական
գիտությունների դոկտոր

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ-ն՝ ԵՀԽ-ի նախագահ

Վեհափառ հայրապետը Եկեղեցիների համաշխարհային խորհուրդը կգլխավորի առաջիկա ութ տարիներին

Հարավային Կորեայի Բուսան քաղաքում անցկացվող Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի 10-րդ համաժողովի երեկվա նիստին համաժողովի պատվիրակների միաձայն քվեարկությամբ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ծայրագույն պատրիարք և Ամենայն հայոց կաթողիկոսն ընտրվել է Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի նախագահ: Ինչպես տեղեկացրին Մայր Աթոռի տեղեկատվական համակարգից, Ամենայն հայոց կաթողիկոսը խորհուրդը կգլխավորի առաջիկա ութ տարիների ընթացքում: ԵՀԽ-ի նախագահությունը բաղկացած է ութ անդամներից:

ԵՀԽ-ի նախագահների առաքելությունն է խրախուսել միջեկեղեցական և էկումենիկ հարաբերությունները, աշխարհում պաշտպանել մարդու իրավունքները, արդարությունն ու խաղաղությունը:

Պաշտոնապես ԵՀԽ-ն ստեղծվել է 1948 թ. օգոստոսի 23-ին՝ առաջին գլխավոր ասամբլեայի ժամանակ: Այսօր ԵՀԽ-ն ներառում է ավելի քան 340 եկեղեցի և եկեղեցական միություն աշխարհի ավելի քան 100 երկրներից ու տարածքներից (դրանք ավելի քան 500 մլն քրիստոնյաների ներկայացուցիչներն են):

ԵՀԽ-ն ներառում է աշխարհի ուղղափառ եկեղեցիների մեծ մասը, բողոքական եկեղեցիներ, ինչպիսիք են Անգլիկան, Բապտիստական, Լյութերական, Նորարական, Մեթոդիստական եկեղեցիները, ինչպես նաև միացյալ և անկախ շատ եկեղեցիներ:

Անդամ եկեղեցիների համար ԵՀԽ-ն մի միասնական տարածք է, որտեղ նրանք կարող են խորհել, խոսել, գործել, աշխատել միասին, օգնել միմյանց ու քննարկել շատ խնդիրներ:

Հայ առաքելական եկեղեցին ԵՀԽ-ի անդամ է 1962 թվականից:

Քրիստոնյա աշխարհը կնշի

Հոկտեմբերի 30-ից նոյեմբերի 8-ը Հարավային Կորեայի Պուսան քաղաքում տեղի ունեցած եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի 10-րդ համաժողովում ընդունվել է Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի վերաբերյալ հատուկ բանաձև: Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդի և Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Առաջինի պաշտոնական դիմումների հիմամբ վրա ներկայացված բանաձևն ընդունել են 345 եկեղեցիների 3000 պատվիրակներ: Ըստ այդմ, որոշվել է 2015 թվականի ապրիլի 24-ին ժնկում կազմակերպել միջազգային կոնֆերանս ԵՀԽ-ի անդամ եկեղեցիների, միջազգային զանազան կազմակերպությունների, իրավաբանների, իրավապաշտպանների մասնակցությամբ: Այդ կոնֆերանսին զուգընթաց կազմակերպվել միջեկեղեցական աղոթք ժնկի Մայր տաճարում, կոնֆերանսի օրերին հրավեր ուղղել աշխարհի բոլոր եկեղեցիներին՝ աղոթել հայ նահատակների համար:

Եկեղեցիների համաշխարհային խորհուրդը դեռ 1983 թվականին է ճանաչել Հայոց ցեղասպանությունը: Իսկ Պուսանում ընդունված բանաձևով ԵՀԽ-ն Հայոց ցեղասպանության 100-ամյա տարելիցին ընդառաջ վերահաստատել է ուղիղ 30 տարի առաջ հայտնած իր դիրքորոշումը: Սա նշանակալի ձեռքբերում է Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործընթացում:

Նշենք, որ համաժողովի շրջանակներում անդրադարձ է կատարվել նաև դարաբաղյան հիմնախնդրին: «Պետականագուրկ ժողովուրդների իրավունքի մասին» հայտարարության քննարկման ժամանակ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսության պատվիրակության կողմից բարձրացվել է Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի ազատ ու անկախ ապրելու իրավունքի, պաշտպանության հարցը:

Ակադեմիական Նոր հրապարակություններ

1. Հեղ. Կոլեկտիվ - Կարս. Հայոց բանահյուսական մշակույթը:
2. Հեղ. Կոլեկտիվ - Proceedings: of the International Conference on „Microwave and THz Technologies and Wireless Communications,,.
3. Հեղ. Կոլեկտիվ - Հայաստանի մայրաքաղաքները. Գիրք 1. Վան (Վան քաղաքի առաջին հիշատակության 2865-ամյակին նվիրված միջազգային գիտաժողովի նյութերի ժողովածու):
4. Ch. Der-Kevorkian - On the Relevancies of Early Christian Architecture in Armenia and Syria.
- 5.Պ. Սևակ – Սայաթ-Նովա:
6. Հեղ. Կոլեկտիվ - Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի խնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում. հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013, գիրք 1:

7. Յու. Սուվարյան, Վ. Միրզոյան - Հանրային կառավարման տեսություն և պատմություն:
8. «Հայագիտությունը և արդի ժամանակաշրջանի մարտահրավերները» հայագիտական միջազգային երկրորդ համաժողովի զեկուցումների դրույթներ:
9. Ա. Աբրահամյան - Երկրագործական գործիքների անվանումները հայերենի բարբառներում:
10. Ջ. Ավետիսյան - Ե դարի հայ պատմագրության տիպաբանությունը:
11. Էջեր Մանուկ Աբեղյանի պատմահրապարակախոսական ժառանգությունից (կազմող՝ Ա. Ջաքարյան):
12. Ն. Սարուխանյան - Հայ պատմագիտությունը XIX դարում և XX դարասկզբին:
13. Ա.Արևշատյան - Գրիգոր Գալասաքալյանի երաժշտագիտական ժառանգությունը:
14. Հեղ.Կոլեկտիվ - Հայկազունիներ (միջազգային գիտաժողովի հոդվածների ժողովածու):

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՐԵՎԵԼԱԳԵՏՆԵՐԻ XXXIV ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ

2013 թ. հոկտեմբերի 23-24-ը ՀՀ ԳԱԱ արևելագիտության ինստիտուտում տեղի ունեցավ երիտասարդ արևելագետների ամենամյա՝ 34-րդ գիտական նստաշրջանը, որը նվիրված էր ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի հիմնադրման 70-ամյակին: Բացման խոսքով հանդես եկավ ՀՀ ԳԱԱ արևելագիտության ինստիտուտի տնօրեն, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Ռ. Սաֆրաստյանը: Գիտաժողովն իր աշխատանքները սկսեց լիազումար նիստով, որը նախագահում էր նույն ինստիտուտի փոխտնօրեն պ.գ.թ. Ռ. Ղազարյանը: Ուշագրավ զեկուցումներով հանդես եկան պ.գ.թ. Հ. Խորիկյանը (Աթենքյան Պարսկաստանի XVII սատրապության սասպեյրների տեղադրության շուրջ-ՀՀ ԳԱԱ ԱԻ), պ.գ.թ. Գ. Վարդանյանը (Ալավիները և սիրիական ձգնաժամը-ՀՀ ԳԱԱ ԱԻ), Ս. Մնացականյանը (Հինաստանի քաղաքականությունը Հարավային Կովկասում ևՍՄՀՄ-ի փլուզումից հետո-ՀՀ ԳԱԱ ԱԻ): Այնուհետև գիտաժողովն ընթացավ ինստիտուտի տարբեր բաժիններում՝ միջազգային հարաբերություններ, արաբագիտություն, թուրքագիտություն, կովկասագիտություն, իրանագիտություն, հին շրջան և միջնադար թեմաներով, նիստերը նախագահում էին պ.գ.թ. Գ. Իսկանդարյանը, պ.գ.թ. Ա. Գասպարյանը, պ.գ.թ. Ա.Դումանյանը, պ.գ.թ. Բ. Մայիլյանը, պ.գ.թ. Լ. Հովսեփյանը և պ.գ.թ. Ն. Նավասարդյանը, պ.գ.թ. Ա. Փաշայանը, պ.գ.թ. Ռ. Ղազարյանը: Ձեկուցումներով հանդես եկան երիտասարդ մասնագետներ ՀՀ գիտական տարբեր կառույցներից՝ ՀՀ ԳԱԱ ԱԻ, ՀՀ ԳԱԱ ՀԱԻ, ՀՀ ԳԱԱ ՀՅԹԻ, ԵՊՀ, ՀՊՄՀ, ԳՊՄՀ և այլն: Հնչեցին մոտ հինգ տասնյակ զեկուցումներ: Վերջում գիտաժողովի մասնակիցներին տրվեցին վկայականներ: 2014 թ. լույս կընծայվի «Մերձավոր Արևելք» գիտական ժողովածուի հերթական համարը, որտեղ հոդվածների տեսքով կտպագրվեն գիտաժողովի լավագույն զեկուցումները:

Միջազգային գիտաժողով ԳԱԱ ֆիզիկայի կիրառական պրոբլեմների ինստիտուտում

ԳԱԱ ֆիզիկայի կիրառական պրոբլեմների ինստիտուտի և ՌԴ Տոմսկի պետական ծարտարագիտական համալսարանի նորաստեղծ հայ-ռուսական համատեղ լաբորատորիայի (ղեկավար՝ ակադեմիկոս Ա.Ռ.Մկրտչյան) մասնակցությամբ ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի 70-ամյակին նվիրված տոնախմբության նախօրյակին կազմակերպվել էր միջազգային հերթական համատեղ գիտաժողովը:

Գիտաժողովին զեկուցումներով հանդես եկան շուրջ 130 ֆիզիկոսներ՝ 12 երկրներից (Ռուսաստանի Դաշնություն, Ուկրաինա, Բելառուս, Գերմանիա, Իտալիա, Ֆրանսիա, Անգլիա, Ճապոնիա, Բրազիլիա, Հունաստան, Իրան, Հայաստան), որոնց զեկույցների հիմնական դրույթները նախօրոք անգլերենով հրապարակվել էին գիտաժողովի թեզիսների ժողովածուում:

Գիտաժողովին խոսքով ու բարենադթանքներով հանդես եկավ ՀՀ ԳԱԱ նախագահ, ակադեմիկոս Ռ. Մ. Մարտիրոսյանը, ՀՀ ԳԿՆ Գիտության պետական կոմիտեի նախագահ Ս. Գ. Հարությունյանը, ՌԴ դեսպանատան խորհրդական ու ՀՀ-ում «Ռոսգոսստորուդնի-չեստվո» համագործակցության ներկայացուցչության նախագահ Վ. Վ. Կրիվապուսկովը, Սևանի քաղաքապետ Ռ. Ղուկասյանը, Հայաստանի պետական ծարտարագիտական համալսարանի ռեկտոր Ա. Ավետիսյանը, Գեղարքունիքի, Վայոց Ձորի և Սյունիքի մարզպետարանների ներկայացուցիչներ, ՀՀ ԳԱԱ անդամներ ու այլ պատվավոր հյուրեր: Ընթերցվեց Երևանի քաղաքապետ Ս. Ա. Մարգարյանի շնորհավորական ուղերձը: Ելույթ ունեցողները շնորհավորելով մեր հանրապետության գիտական կյանքում այդ կարևոր իրադարձությունը, ինստիտուտի գիտնականներին, ինչպես նաև գիտաժողովի մասնակիցներին մաղթեցին նորանոր հաջողություններ ու բեղմնավոր աշխատանք ֆիզիկայի զարգացման գործընթացում:

Գիտաժողովին ներկայացված զեկուցումներում հիմնականում շոշափվել են կոնդենսացված միջավայրերի ֆիզիկայի, ակուստիկայի, պլազմայի ֆիզիկայի, նյութագիտության ու գիտատար սարքաշինության բնագավառներում իրականացված ուսումնասիրությունների արդյունքները, արդիական և հրատապ հիմնախնդիրներ:

Միջազգային գիտաժողովին հաջորդեց ինստիտուտում պարբերաբար կազմակերպվող, արդեն ավանդական դարձած Գ. Ասկարյանի անվան երիտասարդ գիտնականների դպրոցը, որն, ինչպես միշտ, անց է կացվում

Մեղրիում: Երիտասարդ գիտնականների միջազգային դպրոցին մասնակցում էին ՌԴ-ի, Ուկրաինայի, Իտալիայի ու ՀՀ տարբեր կազմակերպություններից ժամանած 50 երիտասարդ մասնակիցներ ու 17 պրոֆեսորներ:

Շուտով լույս կտեսնեն գիտաժողովի զեկույցների ու դպրոցում կարդացված նյութերի ժողովածուները:

Գիտաժողովի և երիտասարդ գիտնականների դպրոցի կազմակերպմանը աջակցել են ՀՀ նախագահի հովանավորությամբ գործող երիտասարդ գիտնականների աջակցության հիմնադրամը, ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիան, ՀՀ ԿԳՆ գիտության պետական կոմիտեն, Երևանի քաղաքապետ Ս. Մարգարյանը, ՀՀԿ անդամ Ա. Մարդոյանը, ՀՀ ԳԱԱ արտասահմանյան անդամներ Ա. Բաղդասարյանը և Վ. Սարյանը:

Հավելենք նաև, որ անկախ պետությունների համագործակցության և միջազգային հունանիտար համագործակցության դաշնային գործակալության հովանու ներքո ս.թ. հոկտեմբերի 28-ից նոյեմբերի 3-ը ՌԴ միջուկային հետազոտությունների միացյալ ինստիտուտը կազմակերպել է ԱՊՀ երկրների գիտական շրջանակների երիտասարդ ներկայացուցիչների ինովացիոն զարգացման «Բաց ինովացիաներ» միջազգային ֆորում, որի աշխատանքներին ԱՊՀ երկրներից հրավիրված հինգ անդամներից մեկը վերը հիշատակված համատեղ լաբորատորիայի երիտասարդ գիտաշխատող, Հայաստանի ներկայացուցիչ Տիգրան Մուրադյանն է:

Գիտաժողովի ավարտին քննարկվեցին մի շարք կազմակերպչական հարցեր, որոնք նվիրված էին համատեղ գիտական միավորումներ ստեղծելուն, երիտասարդական դպրոցներ կազմակերպելուն: Քննարկումների շրջանակներում ընդունվեցին արդյունավետ որոշումներ, պայմանավորվածություններ, ստորագրվեցին համատեղ պայմանագրեր:

*Սաստուր ՓՈՇԱՅԱՆ
ՖԿՊԻ աշխատակից*

Գիտություն

Գլխավոր խմբագիր՝
Ա. ՏԵՐ-ԳԱԲՐԵԼԵՅԱՆ

Երևան-19, Մարշալ Բաղրամյան 24բ, հեռ. 56-80-14:
Դասիչ՝ 69268, գրանցման վկայական՝ 448:
Սպորազրված է Կրկագրության 21.11.2013 թ.:

"ТІТҮТІОН" ("Hayka") razera HAH PA